

ŠIAME NUMERYJE:

Katalikų Bažnyčia Kuboje

Pirmosios žmogaus gyvenimo dienos

Šypsio dovana

Mokslo šviesa, saulės šiluma

Neskaisčios mintys

Melagiai negimsta

Iš filmų pasaulio

1961 M. K O V O M Ė N. (M A R C H) VOL. XII. NO. 3

T U R I N Y S

Šypsno dovana —	
Alfonsas Grauslys	67
Mokslo šviesa, meilės šilima —	
Dr. J. Prunskis	70
Ilustracijų paaiškinimas —	
A. Kezys, S. J.	73
Katalikų Bažnyčia Kuboje —	
A. Grauslys	74
Apie pagarba ir meilę gyvybei —	
P. Alšėnas	79
Pirmosios žmogaus gyvenimo dienos —	D. Petrutytė 83
Melagiai negimsta —	
Ign. Pašušvys	89
Neskaisčios mintys —	
J. Vaišnys, S. J.	91
Iš filmų pasaulio —	
D. Koklytė	94

“Laiškai Lietuviams” — Tėvų Jėzuitų leidžiamas mėnesinis žurnalas.

Redaktorius—Juožas Vaišnys, S. J.

Admin. — Petras Kleinotas, S. J.

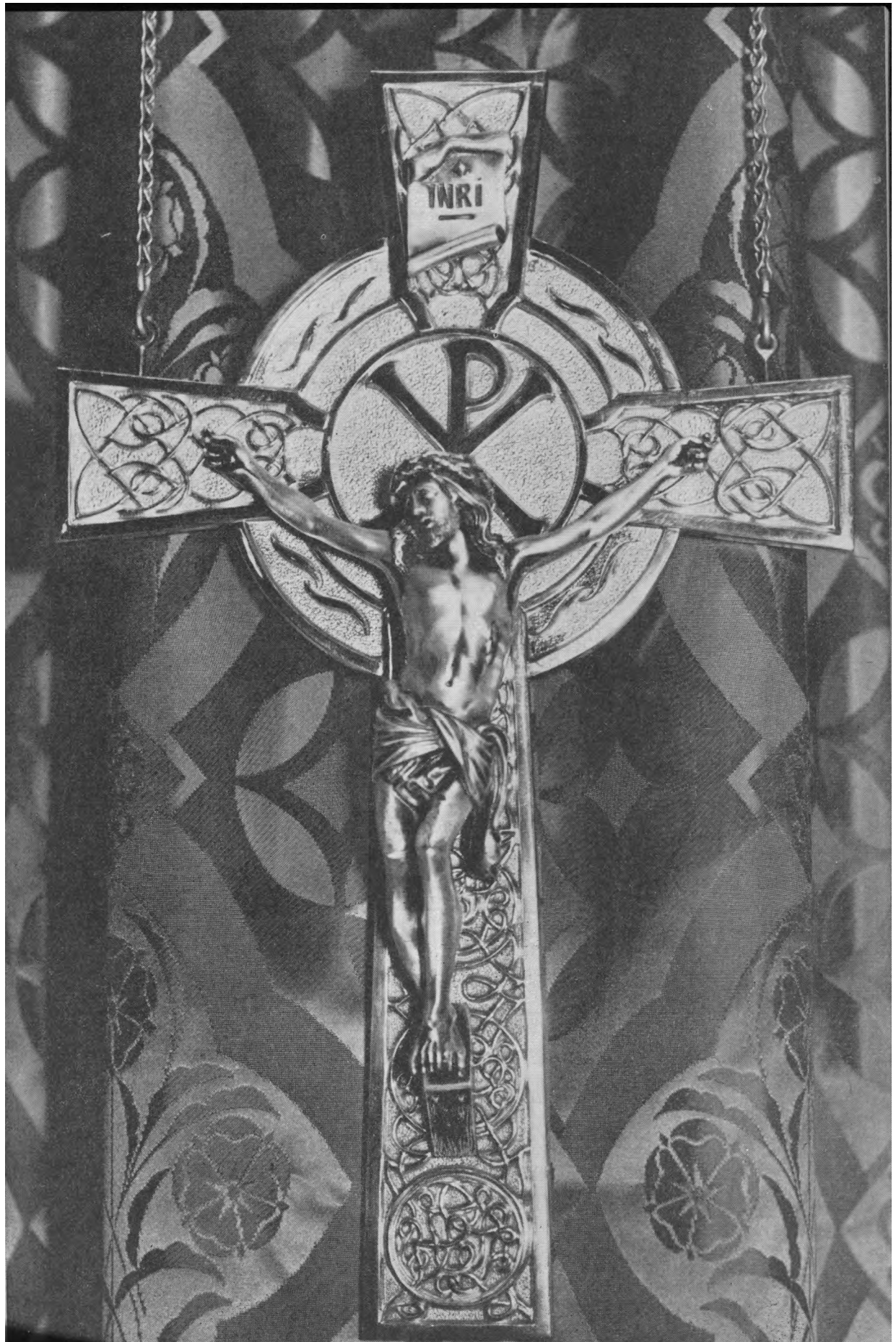
Redakcijos ir Administracijos ad-
resas: 2345 W. 56th Street, Chicago
36, Illinois. Tel. RRepublic 7-8400.

Letters to Lithuanians. Published
monthly except July and August,
when by-monthly, by The Jesuit Fa-
thers of Della Strada, Inc., 2345 W.
56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel.
RRepublic 7-8400. Yearly subscrip-
tion three dollars. Single copy 30
cents. Entered as second class mat-
ter at the Post Office at Chicago,
Ill. Additional office of mailing in
Thompson, Conn.

Viršelis Algirdo Kurausko
Vinjetės Ados Sutkuvienės
Spausdina Immaculata Press

K r u c i f i k s a s

A. Kezio, S. J. nuotr

1961 KOVAS
(MARCH)
VOL. XII, NO. 3

Laiškai *lietuviams*

K R Y Ž I U S SENOVĖJE BUVO PANIEKOS ŽENKLAS,
O DABAR JIS YRA VIRTĖS GARBĖS SIMBOLIUS.
PIRMIAU KRYŽIUODAVO DIDŽIAUSIUS NUSIKALTĖLIUS,
O DABAR PRIE KRŪTINĖS KRYŽIŲ SEGA HEROJAMS.
ŠI KRYŽIAUS PRASMĖS PERMAINA ĮVYKO TADA,
KAI DIEVAS - ŽMOGUS LAISVAI PASIRINKO KRYŽIŲ,
KAD PRIKELTŲ TAI, KAS BUVO PAMINTA PO KOJOMIS,
KAD SUTEIKTŲ GYVENIMĄ MIRTI PASMERKTAM ŽMOGUI,
KAD ĮPRASMINTŲ MŪSŲ ŽEMĖS KELIONĘ,
KUR KIEKVIENAS TURI NEŠTI KENTĖJIMO KRYŽIŲ.
SUPRASTI KRYŽIAUS VERTĘ IR PRASMĘ NĖRA LENGVA.
TAI IŠAIŠKINTI STENGĖSI VISŲ LAIKŲ FILOSOFAI,
BET ŽMOGIŠKOJI FILOSOFIJA ATSAKymo NEDAVĖ.
NUOSTABIOJI KRYŽIAUS PRASMĖ AIŠKIAI SUŠVINTA
IR KENTĖJIMO VERTĖ TAMPA SUPRANTAMA TIK TADA,
KAI TIKĖJIMO AKIMIS PAŽVELGI Į KRUCIFIKSĄ.

IŠKILUSI iš žmogaus prigimties gelmių siela žaidžia jo veido aikštėje, žaidžia gyvendama, jausdama. Ji žaidžia dieną, budėdama ar pusiau budėdama, ji žaidžia naktį sapnuodama. Pro tą aikštę prabėga ir išorinio gyvenimo šešėliai. Vienas charakteringiausių ir dažniausių jos žaidimų — tai šypsniš.

Kas yra šypsniš?

Jis yra mįslė, nes yra daug veiksnių ir priežasčių, išviliojančių šypsojimusi pasirodyti veido aikštėje, todėl niekada nežinia, kodėl tas ar kitas šypsosi ir kas už jo šypsnio slepiasi. Tam šypsnio mįslingumui apčiuopiamiau pavaizduoti čia tenka prisiminti japonų tautos žmonių, bendraujančių su kitais, beveik nuolatinę šypsena, žaidžiančią jų veide, vis tiek ar su jais draugiškai ar nedraugiškai bendraujama. Tad nenuostabu, kad ir garsioji Leonardo da Vinci Monna Lisa savo slaptinga šypsena domina psichologus ir mąstytojus, kurie norėtų tos šypsenos mįslę atspėti.

Šypsniš — tai sielos reakcija ir atsiliepiamas į tam tikrą joje kilusį ir ją dominantį dažniausiai malonų vaizdą. Tam vaizdai sieloje kilti padeda ir kartais jį iššaukia išorinio gyvenimo matomi vaizdai. Tie vaizdai pasirodo ir sušvinta sielos gelmių scenoje. Reikšminga čia yra tai, kad besišypsant susiaurėja akys, tartum prisimerkdamos, kad mažiau matytų išorinį gyvenimą, o labiau vidų, nes šypsniš išsiskleidžia tik dvasinės vizijos akivaizdoje. Čia rei-

kia pastebėti, kad šypsantis labiausiai šypsosi akys, o lūpos tik akims pritaria ir jų šypsojimasi paryškina.

Šypsniš ypač tuo yra mįslingas, kad nekartą šypsosi tik lūpos, o akys pasilieka šypsnio nepalietos ir širdis visai tyli. Nėra lengva išvelgti, ar šypsosi vien tik lūpos, ar ir akys bei širdis. Čia reikia kažko daugiau negu jautrumo.

Šiaip kasdieniniame gyvenime mes dažniausiai pastebime artimo veide šypsnį, tartum už debesų esančio saulės spindulio pasirodymą, tartum sielos grožį, persilaužusį per veido prizmę, nes šypsniu visas žmogus pagražėjo. Šypsniš mums atrodo lyg pumuras, kupinas slaptingų minčių ir galimybių. Mes jį išgyvename kaip švelnųjį dvasingumo pasireiškimą.

Tačiau į klausimą, kas yra šypsniš, neturėtume išsamesnio atsakymo, jeigu neprisimintume tai, kad yra daug nusišypsojimo būdų ir daug šypsnio rūšių; yra ir piktų šypsnų, pagimdytų žmogaus nedorumo. Štai dėl ko yra svarbu žinoti ir tai, kodėl ir dėl kurių priežasčių žmonės šypsosi.

Yra žmonių, kurie patys vieni šypsosi. Gal jų fizinė ar dvasinė jaunystė gyvenimo žiedu džiaugiasi, tai dėl to jie ir šypsosi? O gal meilės kupini jie dvasioje mato nuostabiai įrėmintą savo mylimojo paveikslą? Juk kartais šypsniš — tai švelnios ir mylimos širdies gelmėse nešiojamos paslapties išraiška! O gal kurio nors kito džiaugsmo perpildyta siela, tartum pernokęs

vaisius, kuris plyšta, praveria lūpas šypsenai? Kaip raudonas vynas palieka ženklus ant lūpų, taip ir laimės pergyvenimas virsta šypsena.

O kas atspės, ką turėjo merdėjimo metu jausti tas, kurio veide matoma ir po mirties išalusi ir įamžinta šypsena? O juk tarp jaunystės, meilės ir mirties telpa visas gyvenimas su savo aistromis, audromis, kančiomis ir kitais išgyvenimais. Tad yra žeminančio pasigailėjimo, pajuokos, ironijos ir neapykantos šypsenų. Tai nuodingi, gelia ir žudą šypsniai. Po šypsnio kauke juose jaučiamas Judo pabučiavimas. Yra taip pat nuvalkiotų, mados ir papročio šypsenų, nes juk visi taip daro. Todėl nekartą fotografai ragina fotografuojamus asmenis savo natūralią veido išraišką palikti ir užsidėti šypsenos kaukę. Yra totalistinių kraštų, kur bent kai kuriais atvejais yra pavojinga nesišypsoti, nes ramus, rimtas veidas gali sukelti įtarimą, kad žmogus yra nepatenkintas esama tvarka. Štai kodėl, kaip yra falsifikuotų pinigų, taip gali būti falsifikuotų ir suklastotų šypsenų.

O gali juk būti ir išminties kupinų šypsenų; tai šypsniai tų žmonių, kurie yra patyrę ir išvelgę visų žemiškų vilčių ir sumanymų apgaulumą ir kurie atlaidžiai bei gailestingai nusišypso, kai susiduria su tais, kurie dar apgaulingomis svajonėmis mintą. Šitokiam šypseniui yra artimi ypač tie simpatingi, retai užtinkami veidai, kurių beveik nuolatinis nedrąsus šypsnis yra atmiestas kažkokio gailumo. Atrodo, kad tai žmonės, kurie jau tebeina per žemę, vos liesdami ją pirštų galais. Tokį šypsnį, tarp kitų, turi ir žinomo katalikų filosofo Maritaino žmona. Apie tokį šypsnį galvoja ir R. Tagore, kai viename savo kūrinyje rašo: "Tavo šypsnis, skausmo šešėlio aptemdintas, yra mano akims saldus."

Iš kurios tad pusės į šypsnį bežiūrėtume, jis pasilieka vis tas mįslingasis sfinksas, kurio mįslingumui kiekvieno apčiuopiamu atveju išspręsti reikia atskiros raktų. Nes kaip žmogaus veido, taip ir jo šypsenų užnugaryje stovi mums nežinomi ir net negalimi susekti jo ir jo protėvių jau amžinybėn nugrimdsusieji išgyvenimai.

Poetiškai nusiteikus, galima rasti tų gerųjų, gražiųjų ir simpatingųjų šypsenų, pasklidusių po visą pasaulį ir po visą gamtą. Juk gėlės yra ne kas kita, kaip augalų nusišypsojimas. Upelio čiurlenimas ir žvaigždžių mirgėjimas — tai ta pati gamtos šypsena. O gal ir visa medžiaga šypsosi savo spalvomis? Kai kam atrodo, kad ir daiktai šypsosi: vaikų žaisleliai, skambučių skambėjimas, smulkūs moterų blizgučiai — tai vis šypsenos.

Dorovinė šypsnio vertė

Iš to, kas pasakyta, galima nujausti, kad yra nedorų šypsenų, užgaunančių artimo meilę. Antra vertus, gali būti šypsenų, kurie yra artimui tikra dovana, lengvinanti jo gyvenimą.

Turint galvoje tokią šypsnio įtaką, kartais ypač moteris turi dorovinę pareigą valios pastangomis užgesinti savo veido šypseną, kai pajunta, kad susidūrė su tokiu vyru, kurs moters šypseną pergyvena kaip padrašinimą ar net leidimą netinkamai su ja elgtis. Antra vertus, nepažįstamo ar mažai pažįstamo vyro šypsena moteriai kartais gali dvelkti begėdiškumu ir provokacija.

Aiškiai nedorovingo šypsojimosi gyvenimiškas pavyzdys yra vyresniųjų ar tėvų šypsojimas, kai jaunesnieji blogai elgiasi ar ruošiasi ką nors bloga daryti. Toksai šypsojimas virsta papiktinimu, kai tuo tarpu rimtas, liū-

desio atmieštas veidas ne vieną gal būtų sulaukęs nuo nusikaltimo.

Kalbant apie dorovinę šypsnių palaimą, reikia pirmiausia nurodyti, kad nekartą tasai šypsni, būdamas malonės ženklu, artina susipykusiųjų susitaikymą. Toksai šypsni — tai angelas pasiuntinys, kurs užsako tą artėjantį atleidimą ir susitaikymą. Iš nusišypsotusio veido aikštės pakyla tada taikos balandis ir skrenda kito žmogaus veido aikštėn nutūpti.

Reikia taip pat to palaiminto šypsni, kai tenka ką nors rimtai įspėti. Tokiu atveju reikia šypsni, kad to įspėjimo kartumą pasaldintum ir artimo neužgautum.

Reikia šypsni dovanos, kai tenka susidurti su kuriuo nors labai nelaimingu nusiminusiu ir prislėgtu, nes toksai šypsni gali virsti jį stiprinančia išmalda. Nuskaidrinti gilaus liūdesio, t. y. mirties antspaudu pažymėtą veidą ir iššaukti jame šypsnį nekartą yra tas pat, ką jį prikelti gyvenimui. Gaivinančioje palankaus šypsni srovėje toks asmuo pajunta rodyklę, rodančią jam išeitį iš sunkios padėties.

Anot vieno ispanų poeto, "svarbu turėti sielą ir šitą sielą duoti kitiems šypsni pavidalu", nes nekartą siela labiau gali atgaivinti kitą šypsniu negu žodžiu. Kaip tikėtų ir gera būtų, jei giliau tikintieji turėtų tokį šypsnį, kurį turėjo tas negras, apie kurį vienas rašytojas taip sakė: "Kai jis kam nors nusišypsodavo, atrodydavo, kad Viešpats užgimė, kad atėjo Kalėdos."

Maloni šypsena yra artimo meilės apraiška visiems geros valios žmonėms, kurie tik su ja susiduria. Kaip artimo meilė turi lenkti mus visais atžvilgiais spindėti grožiu, nes su gražiais maloniau bendrauti, taip ir šypsena yra pigiausias bei prieinamiausias būdas apsilvilti grožiu.

Kartais toji pati artimo meilė gali iš mūsų reikalauti ir heroiško šypsni, kai, patiems esant didelio skausmo prislėgtiems, toji šypsena mums nemaža kainuoja. Ar neheroiška buvo tos mirštančios mylinčios moters šypsena, kuri šypsojosi tik tam, kad jos mylimasis neverktų? Ar neheroiška ir toji šypsena pro ašaras, kai, skaudaus atsisveikinimo valandai atėjus, abu šypsosi, kad tik nepravirktų? Reikia heroizmo ir tai užgautajai pusei, kuri pirma ją užgavusiam nusišypso ir tokiu būdu ištisia ranką susitaikymui. Nekartą tokio heroizmo iš mūsų reikalauja aplinkybės, kai tenka giedru veidu gyventi ir veikti, nors norėtusi skęsti ašarose ir tik jose ieškoti suraminimo. Tokiu heroišku šypsni šydu buvo prisidengusi mūsų laikų šventoji Kūdikelio Jėzaus Teresė. Kuo daugiau ji kentėdavo, tuo labiau šypsodavosi. Kuo labiau kas nors ją iškaudindavo, tuo gausiau ji tam suteikdavo savo žavingos šypsenos dovaną.

Atrodo, kad šios šventosios karmelitės įtakoje kita karmelite prancūzė Raphaëla de Jesus (mirusi 1914 m.) buvo įkūrusi tokių heroiskai besišypsančių Draugiją (Confrerie des Militantes du Sourire), kurios narės išipareigoja dvasia, širdim ir lūpomis šypsotis visa tam, ką dieviškoji Apvaizda siunčia, visa tam, ką paklusnumas įsako ir ko vieningumo dvasia reikalauja. Tos draugijos šūkis: "Visokį skausmą Dievuje pakelti, kad kitiems duotum džiaugsmą."

Tokios heroiškos šypsenos religinis paskatinimas yra ne tik auka ir kantrybės dvasia, be kurių tokia šypsena nebūtų galima, bet ir Liurde pasirodžiusios šv. Mergelės šypsena, apie kurią liudija ją mačiusioji šv. Bernadeta.

Gamtoje skleidžiasi gėlių žiedai, kad žmonių lūpos skleistųsi šypsniui...

AMŽIAIS žmonių dėmesį traukia kūrybingasis dramaturgas Šekspyras yra pasakęs: "Nėra kitų tamsybių, tik ignorancija." Dėl to taip labai mes visi branginame mokslą, ignorancijos priešingybę. Įdomiai mokslo reikšmę nusako prancūzų rašytojas Francois Coppee: "Mokslas yra žmonių ranka, bet ji tenurodo žmogui kelia tik iki paskutiniųjų žvaigždynų ribų, o nemirtingumo klausime palieka mums naktį širdyje". Čia jis pabrėžia žmonijai reikalą kito švyturio — religijos. Religija nėra priešinga mokslui. Mokslas ir religija vienas kitą gražiai papildo. Teisingai šiuo klausimu yra pasakęs prof. Henry: "Asmuo, kurs mano, kad religija ir mokslas yra vienas kitam priešingi, turi būti arba labai jaunas moksle, arba didelis ignorantas religijoje."

Eilė mokslininkų surado, kad religija derinasi su mokslu, netgi yra mokslo žadintoja. Vaizdžiai šiuo reikalu kalba mokslininkas I. L. Agassiz: "Atvirai pasakysiu, kad ilgų mokslinių stebėjimų patyrimas mane įtikino, kad tikėjimas Dievu, kurs yra už žmogiškojo žinojimo chaotiškų ribų, duoda nuostabų paskatinimą skverbtis į nežinojimo sritis."

J.A.V. katalikai turi 265 universitetus ir kolegijas

Galime pasidžiaugti, kad J. A. V. katalikai labai brangina mokslą. Šiame krašte katalikai išlaiko 13.726 mokslo ir auklėjimo įstaigas. Jose dirba 160.447 mokytojai ir profesoriai: 10.890 kunigų, 802 klierikai, 4,778 broliai vienuoliai, 98.471 sesuo vienuolė ir 45.506 pa-

sauliečiai. Katalikiškų mokyklų ir jas lankančių mokinių skaičius taip smarkiai auga, kad ima trūkti seselių ir kitų dvasiškių mokytojų ir kaskart įtraukiamas vis didesnis skaičius pasauliečių. Pažymėtina, kad J.A.V. katalikai turi 265 universitetus ir kitas aukštąsias mokyklas, kurias lanko 302.900 studentų. Jų skaičius kasmet auga.

Įdomu, kad daugelis net nekatalikiškų universitetų yra pasikvietę katalikus profesorius dėstyti katalikybės kurso, pvz. Kolumbijos universitete Niujorke, vienoje pirmaujančių šio krašto mokyklų, pakviestas darbuotis vienuolis benediktinas Rembert Weakland, senovės liturginės muzikos specialistas. Nekatalikų universitete dėsto ir kultūrfilosofas Dawson. Net ir kitų tikybių žmonės labai vertina šio krašto katalikų aukštąsias mokyklas. San Francisco katalikų universitetą lanko apie 1000 nekatalikų. Tarp paskutiniu metu tą universitetą baigusiuju buvo ir metodistų dvasiškis A. Bowser.

St. Louis universitetas, vadovaujamas jėzuitų, tiek išsiplėtė, kad turėjo nupirkti netoli esantį viešbutį studentų bendrabučiui, ir jau šiais mokslo metais jame gyvena apie 700 studenčių. Niujorke esąs jėzuitų vadovaujamas Fordhamo universitetas švenčia 50 metų sukaktį, kaip jame veikia garsi seismografinė stotis stebėti žemės drebėjimams. Georgetowno katalikų universitetas Vašingtone yra pagarsėjęs savo gera diplomatų mokykla, kurią yra baigę daugelis žymių šio krašto diplomatų. Taip pat ir medicinos mokslais šis universitetas yra garsus visame pasaulyje.

Savo sėkmingu darbu katalikų aukštosios mokyklos užsipelno visuomenės susidomėjimą ir susilaukia paramos. Pvz. San Francisco katalikų universitetui viena šeima paaugojo sumą pinigų, už kurią bus galima pastatyti milijono dolerių vertės teisių fakulteto rūmus. Brooklyno diecezija paskyrė penkis mėnesius surinkti 25 milijonus dolerių šešioms aukštesniosioms mokykloms. Pasibaigus aukų rinkimo vajui, paaiškėjo, kad surinkta beveik 9 milijonais daugiau negu buvo planuota. Tad Amerikos katalikai uoliai remia savo mokyklas.

1960 metais J.A.V. katalikai turėjo 1.567 parapijų ir diecezijų aukštesniąsias mokyklas ir 9.697 pradžios mokyklas, o taip pat dar 475 vienuolynų ir kitokias privačias pradžios mokyklas bei 131 vaikų globos įstaigą. Iš viso šiame krašte katalikišką auklėjimą mokyklose gauna 8.786.275 vaikai, jaunuoliai ir studentai. O dar 3.301.400 moksleivių, lankančių valdžios mokyklas, ateina į specialias katalikų tikybos pamokas. Šie skaičiai iškalbingai sako, kad J.A.V. vyksta dvasinis atgimimas. Tiesa, ne viskas čia idealu, bet vis dėlto galima turėti daug vilčių ateičiai.

Universiteto magistras pas Meksikos skurdeivas

Vienas mokslininkas yra pasakęs gilią tiesą: "Nors ir tūkstantį kartų gimtų Kristus Betliejuje, bet jeigu Jis nė karto negims mūsų sieloje, kas mums iš to?" Galima pasidžiaugti, kad vis dėlto yra daug sielų, kuriose Kristus yra gimęs.

Amerikietis Jim Lamb, tarnavęs laivyne, vėliau Niujorke Kolumbijos universitete gavęs magistro laipsnį, kurį laiką dėstė katalikų mokyklose ir vadovavo jaunimo sportui. 1957 m. jis

išvyko atostogų į Meksiką. Čia jam teko ilgiau pabūti Jukatano pusiasalyje ir prisiziūrėti į amerikiečių misijonierių, priklausančių Maryknoll vienuolynui, darbavimąsi. Jis čia sutiko ir grupę pasauliečių misijonierių, uoliai besistengiančių padėti vietos indėnams, kenčiantiems neturtą ir varginamiems ligų. Šis jaunas, tik 30 m. amžiaus, mokslo žmogus ryžosi pats veikti. Grįžęs namo, jis už savo santaupas nusipirko sunkvežimį, pripildė jį drabužiais bei kitokiais reikmenimis ir išvažiavo į tolimą 3.500 mylių kelionę. Nuvykęs į Jukataną, įsteigė keletą mokyklų, padėjo statyti namus vargšams, įsteigė indėnų bendruomenę, kur vietiniai jaunuoliai gali būti auklėjami krikščioniškoje atmosferoje. Dabar jis vadovauja paruošimui naujos pasauliečių misijonierių grupės.

Tai tik vienas iškalbingas religinės dvasios gajumo reiškiny, bet jų pasaulyje galime rasti labai daug. Čia noriu paminėti eilę kitų faktų.

Susikaupimo valandos

Amerikoje didelėse skelbimų lentose prie gatvių ir kelių galima dažnai matyti paveikslus su stambiu užrašu: "Šeima, kuri drauge meldžiasi, drauge ir gyvena". Įvairiose Amerikos vietose plinta uždarų rekolekcijų šeimoms sąjūdis. Tėvas, motina ir vaikai savaitgaliui vyksta kur nors į specialią tam tikslui skirtą vietą, dažniausiai prie vienuolynų, ir ten klausosi jiems pritaiktų pamokslų, drauge atlieka išpažintį, priima Komuniją, drauge meldžiasi. Tokie rekolekcijų namai Warrentone, Missouri valstybėje, išleido patefono plokšteles su 17 pamokslų šeimų rekolekcijoms namie. Tai padaryta, ypač atsižvelgiant į šeimas su mažais vaikais. Tokioms šeimoms rekolekcijos yra labai reikalingos, bet su

mažais kūdikiais sunku kur nors išvykti, tad jie dabar gali sau vieni namuose susiorganizuoti susikaupimo dienas, pasinaudodami tomis plokštelėmis.

Tarp kitų įdomesnių dvasinio gyvenimo reiškinių Amerikoje galime prisiminti faktą, kad Oklahomos valstybinėje parodoje buvo suorganizuotas katalikų informacijos kioskas. Čia buvo išdalinta apie šeši tūkstančiai egzempliorių įvairios katalikiškos literatūros lankytojams, kurių į tą kioską gana daug atėjo. Tą kioską savo lėšomis suorganizavo vienas katalikas. Atsirado net 60 savanorių, kurie tame kioske pasikeisdami budėjo.

Taip pat galima paminėti faktą, kad 1960 m. J.A.V. buvo statoma naujų bažnyčių už 89 milijonus dolerių.

Priauganti karta negali būti dvasiniai analfabetai

Kažkas yra labai prasmingai pasakęs: "Tai, kas mes esame, yra Dievo dovana mums; tai, kuo mes tampame, yra mūsų dovana Dievui." Toji mūsų dovana Dievui turi būti ugdoma ir puoselėjama nuo pat jaunų dienų. Didysis kompozitorius L. Beethovenas yra priminęs: "Ugdysite savo vaikuose dorybes. Tik jos vienos, o ne pinigai, gali juos padaryti laimingus. Tai kalbu iš patyrimo."

Vaiko siela yra lyg Kalėdų eglutė. Reikia ją išpuošti dorybių puošmenimis. Vysk. Kazimieras Paltarokas yra pasakęs: "Būkite savo vaikų angelai sargai. Sergėkite juos nuo sugedimo kaip akies lėliukę." Vaiko siela yra kaip vaškas, iš jos galima nulipdyti Dievo arba velnio paveikslą. Vaikams reikia skiepyti gyvenimo prasmės supratimą, kurį suteiks tikėjimas, o taip pat tėvynės meilė. Tai galima pasiekti

pamokymu, bet svarbiausia savo pavyzdžiu.

Kartą Napoleonas savo rūmuose surengė balių. Nors buvo penktadienis, bet buvo duodami ir mėsiški valgiai. Dvareiviai prisitaikė prie nelabai Bažnyčios įsakymų paisančio imperatoriaus, bet ponias Montesquieu, sėdėjusi prie stalo netoli Napoleono, mėsinių valgių nelietė. Dvareiviai manė, kad imperatorius ją rūšiai subars, bet Napoleonas ją pakvietė savo vaikų mokytoja ir auklėtoja. Jis jos paprašė krikščioniškai išauginti jo sūnų. Vienas dvareivių šyptelėjo, išgirdęs tuos žodžius iš valdovo, kartais net kovojusio su Bažnyčia. Tačiau Napoleonas į tai atsiliepė: "Jeigu jis bus geras krikščionis, tai bus ir geras prancūzas". Didis kalbėtojas kard. Faulhaberis kartą pasakė: "Paleisti į gyvenimą vaiką, negalintį tvartinioje išskaitytai Viešpaties vardo, reiškia siųsti į gyvenimą analfabetą, kurs negali perskaityti net savo tėvo vardo". Štai dėl ko ir Sokratas priminė: "Niekas nesiekia didesnio tikslo, kaip tas, kurs rūpinasi dorai išauklėti ne tik savo, bet ir kitų vaikus".

Mažųjų siela, kaip gėlė

Kartą šv. Jonui Vianney vaikutis padavė gėlių. Šventasis, jas paėmęs, tarė: "Vaikeli, tavo siela gražesnė už šitas gėles." Šias mintis prisiminiau, būdamas Kanadoje, kur praėjusių metų pabaigoje buvo pašventinti Vaikų Namai, pastatyti Nekalto Prasidėjimo seselių rūpesčiu. Šių seselių centras yra buvęs Marijampolėje. Kanadoje, Toronte, jos nupirko buvusius fabriko namus, kurie pagal architekto Kulpa-čičiaus planus buvo perdirbti, pristatytos naujos dalys, ir dabar ten yra puikios salės vaikų darželiui ir sekmadieninėms mergaičių popietėms. Motinos, eidamos į darbą, čia atveda savo vai-

kučius visai dienai. Jie gauna keturis kartus pavalgyti, žaidžia, mokosi, dainuoja. Sekmadienių popietėmis renkasi kitas mokyklas lankančios mergaitės, kurios jaukioje lietuviškoje dvasioje, rūpestingai seselėms globojant čia užsiima įvairiomis pramogomis ir įdomiai bei kultūringai praleidžia laiką.

Besirūpinant priaugančios kartos auklėjimu, tėvų marijonų vienuolyne, prie Clarendon miestelio, netoli Čikagos, būna uždaros rekolekcijos berniu-

kams, ypač Mišių tarnautojams. Čia jie pabūna trejetą dienų ir vėl grįžta namo, pasisėmę dvasinio maisto. Susikaupimo dienas organizuoja savo namuose ir tėvai jėzuitai.

Neseniai mane supurtė žinia, kad Švedijoje viena šešių pėdų ūgio mergaitė savo maldavimais privertė daktarą nupiauti iš abiejų jos kojų po du colius kaulo, kad ji nebūtų tokia aukšta. Tad yra ženklas, kad mūsų jaunajai kartai reikia gilesnės pasaulėžiūros.

ŠIO "L. L." NUMERIO ILIUSTRACIJŲ PAAIŠKINIMAS A. Kezys, S. J.

Kai kam gal atrodyt šios nuotraukos lyg kokios nepaprastos abstrakcijos, ar mikroskopinės studijos, o gal erdvėje skriejančių kūnų keliai. Tačiau jas padaryti gali kiekvienas foto mėgėjas, turįs foto aparatą, kišeninę lempuotę, kablį ir bent penkių pėdų ilgio virvelę. Turint šiuos prietaisus ir šiek tiek kantrybės, galima išpiešti gražius simetrinius raštus, kurių pavyzdžius atspausdinome šiame "L. L." numeryje. Kaip juos padaryti?

Pirmiausia reikia pasirūpinti minėtus įrankius. Patogiausias šiam tikslui foto aparatas yra dviejų objektyvų refleksas, kaip Rolleifleksas arba Yashica. Bet sumaniam mėgėjui nebus sunku ir kitokį aparatą tam tikslui pritaikyti. Svarbu, kad jo objektyvą būtų galima laikyti atidarytą iki trijų minučių, t. y., kad jis turėtų "T" arba "B" išlaikymą. Kišeninė lempuotė irgi gali būti bet kokia. Paprastai patariama išigyti mažą plunksnakočio pavidalo (angl. penlight) lempuotę, bet ir standartinio

dydžio yra tam gera. Tik reikia nuimti jos reflektorių arba apdengti jį juodu popieriumi ir palikti šviesti tik pačią lempuotę. Tada paimti kablį, įtaisyti jį į lubas aukštame kambaryje, pririšti prie jo penkių pėdų virvelę, o prie virvelės jau paruoštą lempuotę, šviečiančią žemyn į grindis. Tiesiog po lempuote ant grindų padėti aparatą su objektyvu į viršų. Nuo aparato iki lempuotės turi būti bent septynių pėdų nuotolis, gali būti ir didesnis. Kambarį reikia visiškai aptemdyti, kad matytųsi tik lempuotės šviesa. Yra svarbu tiksliai nustatyti aparato diafragmą. Čia negalime nurodyti tikslaus atidarymo, nes jis priklausys nuo filmo jautrumo, lempuotės stiprumo ir nuotolio. Tikslų išlaikymą reikia nustatyti eksperimentiniu būdu. Plus X filmui, su vidutinio stiprumo lempuote, diafragma bus apie f/II; Tri X filmui – apie f/16. Nustačius diafragmą, galima pradėti fotografuoti. Pirmiausia reikia ranka paleisti lempuotę siūbuoti ir tada, atida-

idėjos ir žmonės

Alfonsas Grauslys

KATALIKŲ BAŽNYČIA KUBOJE

VISA Lotynų Amerika, tad ir Kuba, bažnytiniu žvilgsniu, yra slegiama dviejų blogybių: per mažo kunigų skaičiaus ir dalinai iš to kylančio religijos nepažinimo. Prie religijos nepažinimo gal lemiamai yra prisidėjusi ir toji aplinkybė, kad Lotynų Amerikoje, beveik ištisai masonų valdomoje, religija viešose mokyklose nebuvo

rius objektyvą, laikyti jį nuo vienos iki dviejų ar trijų minučių. Besisiūbuojanti ant virvelės lemputė nupieš filme gražų raštą.

Gražiam simetriniam raštui lemputė turi nesisukinėti, bet lygiai, vienojai siūbuoti. Be to, reikia vengti labai plačios lemputės orbitos, kad rasto kraštas neišeitų iš negatyvo ribos. Keičiant lemputės pasukimą, trumpinant ar ilginant išlaikymą (kuo ilgesnis išlaikymas, tuo komplikotesnis gaunasi rastas), galima išgauti įvairiausias geometrines figūras.

dėstoma. Tad nenuostabu, kad ypač dabar, kai Kuboje baigia išsigalėti bedieviškasis komunizmas su vis labiau stiprėjančia antireligine propaganda, religijos nepažinimas gali virsti tomis didžiomis atviromis durimis, pro kurias gali išiveržti bedievybė net į geros valios žmonių sąmonę ir ją daugiau ar mažiau sudrumsti bei sau laimėti. Tad pilnai suprantama, kad ir pirmasis Kubos Katalikų Bažnyčios oficialus žygis, nukreiptas prieš bedieviškąjį komunizmą, buvo lydimas susirūpinimo religinį pažinimą stiprinti ir ugdyti.

Santiago arkivyskupo ganytojiškas laiškas

Oriento provincijos sostinės Santiago arkivyskupas Enrique Pérez Serantes pirmasis Kliboje pakėlė balsą prieš komunizmą, parašydamas ganytojišką laišką praėjusių metų gegužės mėn. 22 d. Šiam oficialiam žygiui jį paragino ne tik ganytojiška pareiga, bet jis turėjo tam ir ypatingų moralinių teisių, nes Castro sukilimui, kaip tik prasidėju-

siam Oriento provincijoje, jis buvo ro-
dęs nekartą savo simpatijas ir 1953 m.,
kai Fidel Castro buvo pavojuje, jį pri-
glaudė.

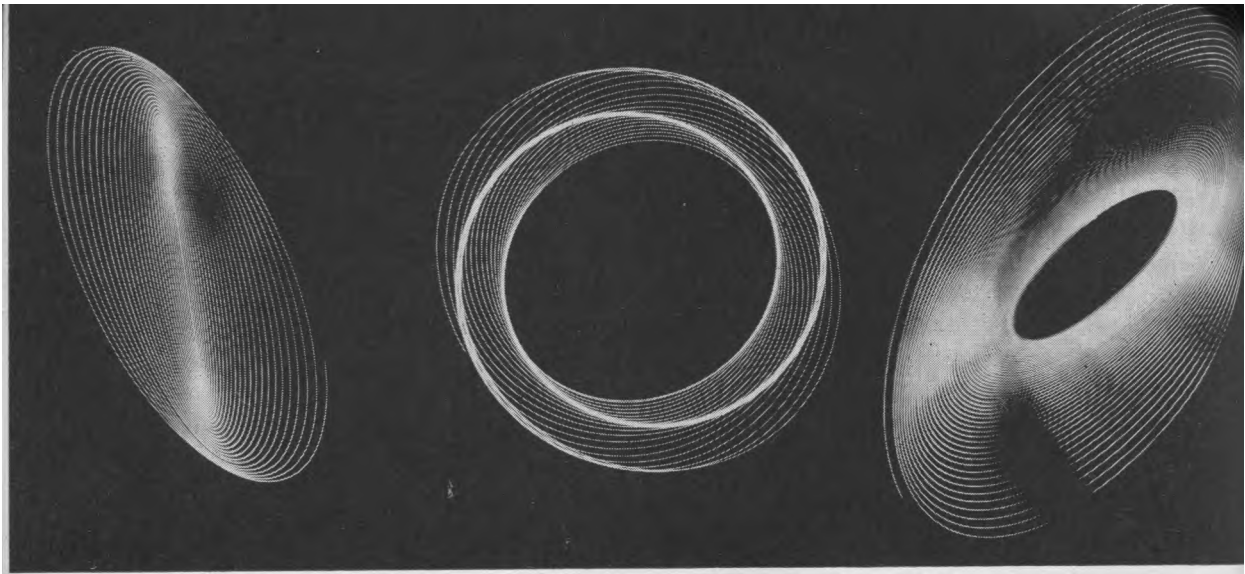
Tame ganytojiškame laiške, pava-
dintame "Už Dievą ir Kubą", paminė-
jęs, kad jo šventa pareiga yra budėti
ir ginti savo kaimenę, kurią jam pave-
dė Kristaus Vietininkas, jis esąs pri-
verstas kreiptis į tikinčiuosius ir nuro-
dyti, kaip reikia laikytis šiuo sąmyšio
ir susirūpinimo metu. "Jau negalima
sakyti", aliarmuoja laiškas, "kad prie-
šas stovi prie mūsų vartų, nes iš tikrų-
jų jau jis yra šiapus vartų ir garsiai
kelia balsą, jausdamasis esąs namie".
Toliau rašoma, kad tasai priešas nori
senąją jungą apsunkinti nauja vergija,
tačiau tikras krikščionis nenori ir ne-
gali gyventi be laisvės. Visur ir visais
laikais krikščionys už laisvę buvo pa-
siryžę viską prarasti ir net kraują lieti
(čia laiške paminimas Budapeštas).
Tasai priešas — tai komunizmas. Jis
yra didžiausias krikščionybės priešas,
visuomet pasiruošęs pulti savo auką.
Bet visus katalikus įpareigoja Bažny-
čios mokslas, kurs Pijaus XI enciklikos
"Divini Redemptoris" žodžiais sako:
"Komunizmas yra blogis savyje". Pas-
kui tą tvirtinimą pagrindžia paaiškini-
mu, kad komunizmas pirmiausia re-
miasi Markso dialektinio materializmo
mokslu, anot kurio, nėra kitos tikrovės,
tik medžiaga su savo aklomis galio-
mis. Visa kita — tai tik medžiagos išsi-
vystymas. Pagal to materializmo prin-
cipus komunizmas neigia Dievą, nei-
gia skirtumą tarp medžiagos ir dvasios,
tarp kūno ir sielos, neigia sielos
pomirtinį gyvenimą. Būdamas mate-
rialistinė sistema, jis turi neigti ir visas
dvasines vertybes. Pagal šį mokslą
žmogus, kaip medžiaginė būtybė, netu-
ri laisvės ir jokio atsparumo žemiausių
aistrų akivaizdoje. Toks mokslas griau-

na moterystės neišardomumą, nuosa-
vybės teisę ir visą visuomeninio gyve-
nimo tvarką.

Toliau laiške yra rašoma, kad, bū-
dami ištikimi popiežiaus nurodymams,
negalime bendradarbiauti su komunis-
tais ir neturime pasiduoti jų suvedžio-
jamam melui. Tačiau turime skirti ko-
munizmą nuo komunistų, kurių atžvil-
giu reikia laikytis dieviško artimo mei-
lės įsakymo. Taip pat laiške primena-
ma katalikams pareiga pažinti Bažny-
čios socialinį mokslą, kuris sprendžia
ūkinius bei socialinius klausimus, čia
yra pagiriama ir pripažįstama tai, ką
gera Castro režimas yra padaręs
vargstančiųjų padėties pagerinimui,
tačiau tuoj pridėdama, kad būtų klaida
manyti, jog, išmetus iš gyvenimo Die-
vą, iš dangaus pradės duona lyti. Ga-
li net taip įvykti, anot laiško, kad vie-
ną dieną, pasilikę be Dievo, nė duonos
neturėsime.

Toliau primenama, kad Dievas
mums reikalingas visur — be Jo negali
būti tvarkos nei taikos. Jo mums rei-
kia, nes be Jo mūsų gyvenimas būtų
beprasmiškas ir nykus, be Jo įstatymai
neturi pagrindo. Jo reikia visur: šeimo-
je, mokykloje, teisme, parlamente, pre-
kyboje, pramonėje, ligoninėse, kalėji-
muose. Be Dievo mes patys esame tik
vargšai ir ligoniai. Kadangi be Dievo
negali būti tvarkos nei taikos visuome-
nėje ir pasaulyje, tai "kad šitą taiką
ir ramybę rastume, mes pasiduodame
tvarkos prievartai, o ne prievartos
tvarkai. Tegul kiekvienas savyje ugdo
policijos galią, kurios ginklai yra 10
Dievo įsakymų!"

Tad reikia grįžti prie Dievo įstaty-
mų, kad nesugriūtų visuomenė. Norint
Dievo įstatymą vykdyti, reikia jį pa-
žinti. Religijos nepažinimas yra geriau-
siausias Bažnyčios priešų sąjungininkas.
Norint užpildyti pasibaisėtiną kunigų

ir katechetų trūkumą, reikia, kad kiekviena šeima virstų religijos mokymo vieta. Toliau laiške nurodoma, kaip tai įvykdyti, kad vaikai ir jaunimas jau šeimoje pažintų tikėjimą ir įprastų jį praktikuoti.

Tame laiške pateikiami skaičiai aiškiai parodo Katalikų Bažnyčios Kuboje padėties rimtumą. Tie skaičiai skelbia, kad 5.665.000 Kubos katalikų (protestantų yra apie 1 milijoną) turi 732 kunigus, tad vienam kunigui tenka apie aštuoni tūkstančiai katalikų. Lietuvoje buvo 1200 kunigų, tad vienam kunigui teko apie du tūkstančiai tikinčiųjų. O J.A.V. vienam kunigui tenka tik apie 620 tikinčiųjų. Ypač yra sunki Kuboje Santiago arkivyskupijos padėtis, kur vienam kunigui tenka apie devyniolika tūkstančių katalikų.

Visų Kubos vyskupų ganytojiškas laiškas

Komunizmo įtakai Kuboje augant, visi to krašto vyskupai praėjusių metų rugpiūčio 7 d. paskelbė bendrą ganytojišką laišką tikintiesiems.

Laiško pradžioje paminima, kad pasaulyje yra daug socialinio neteisingumo, kad yra neteisingo turtų pasiskirstymo ir kad, sekant Bažnyčios

mokslo, reikia siekti teisingumo visose srityse. Tad iš pradžių Bažnyčia Kuboje buvo patenkinta naujos valdžios teisingais socialiniais užsimojimais pakelti medžiaginį gyvenimo lygį, praveisti teisingą žemės reformą, supramoninti kraštą ir tokiu būdu panaikinti nedarbą. Bažnyčia džiaugėsi, matydama, kad rūpinamasi statyti daugiau mokyklų, ligoninių, sporto aikščių ir gyvenamųjų namų. Ji džiaugėsi, kad buvo kovojama su azartiniais lošimais ir spalvotą rasę žeminančiomis neteisybėmis. Tačiau ne viskas buvo teisingai praveista, nebuvo deramai atsižvelgta į piliečių teises ir nebuvo vykdoma tai, kas pažadėta.

Bet paskui pabrėžiama, kad laiške nenorima prie šių minėtų dalykų sustoti, nes laiško tikslas yra atkreipti dėmesį į komunizmo augimą Kuboje, į to augimo apraiškas bei ženklus ir į visišką katalikybės su komunizmu nesuderinamumą. Laiške keturis kartus, pradedant žodžiais "Mes smerkiame komunizmą...", aiškiai nurodoma, kodėl katalikybė su komunizmu nesuderinama. Štai tasai ketveriopas komunizmo pasmerkimas:

"Mes smerkiame komunizmą pirmiausia dėl to, kad jis savo esme yra materialistinė ir bedieviška pasaulėžiūra ir kad valdžios, kurios ja vadovaujasi, priklauso prie didžiausių Bažnyčios ir žmonijos priešų, kurie kada nors yra buvę. Jos melagingai tvirtina, kad visas religijas gerbia, bet iš tikrųjų jas griauna ir iš vidaus sprogdina visus Bažnyčios socialinius, labdaros, auklėjimo ir apaštalavimo darbus, uždaro į kalėjimą, įvairiomis priekabėmis vadovaudamiesi, vyskopus ir uoliausius bei veikliausius kunigus.

Mes smerkiame komunizmą dar dėl to, kad tai yra sistema, kuri žiauriai paneigia pagrindines žmogaus teises. Ji, norėdama sukontroliuoti visas gamybos priemones, sukuria diktatūrą, kurioje mažuma, naudodamasi policiniu teroru, visus kitus pavergia. Ji ūkį visiškai palenkia politikai ir gana dažnai aukoja liaudies gerovę valdančios grupės išdidumui ir savivaliavimui.

Mes smerkiame komunizmą, nes jis vis daugiau ir daugiau naikina nuosavybės teisę ir pagaliau visus piliečius padaro ne tik tarnautojais, bet tikrais valstybės vergais. Jis neduoda liaudžiai teisės į tiesą, kai valstybė paglemžia visas informavimo priemones

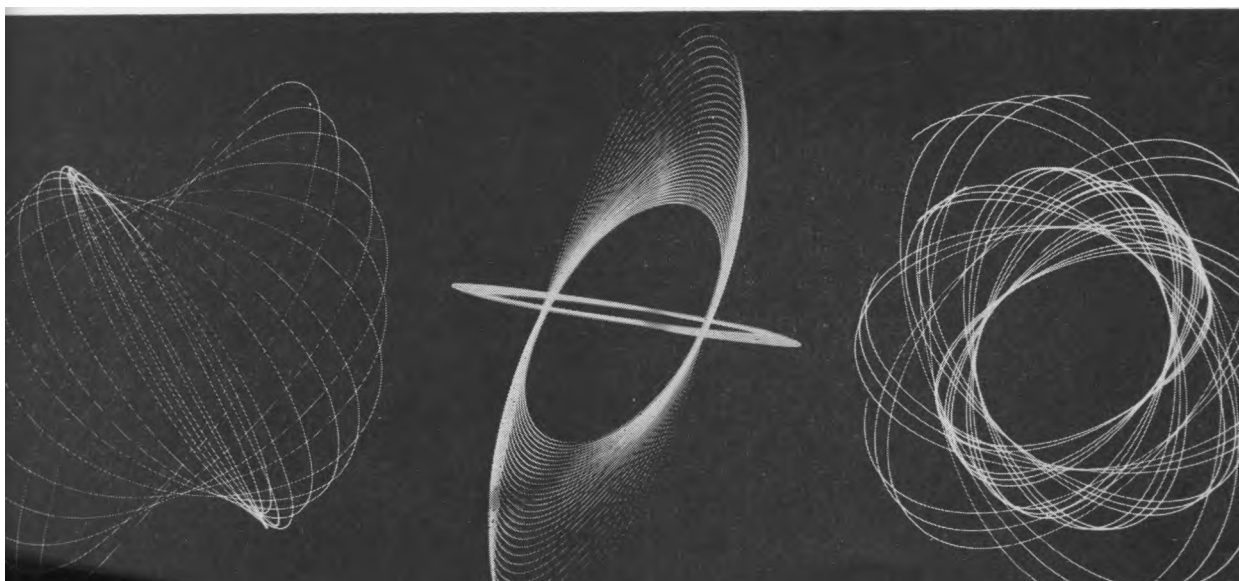
ir nepakenčia, kad piliečiai turėtų kokias nors kitas pažiūras, skirtingas nuo vadovaujančios grupės.

Mes smerkiame komunizmą, nes jis netinkamu būdu šeimos gyvenimą palenkia valstybei, žmoną išvaro iš namų ir apkrauna sunkiu darbu, auklėdamas vaikus taip, kaip nori valstybė, visai neatsižvelgiant į tėvų teises".

Pagaliau laiško pabaigoje vyskupas pasisako, kad Bažnyčia nebijo reformų, jeigu tik jos yra teisingumu bei meile pagrįstos, bet kaip tik dėl to ji turi pasmerkti komunizmą, kad myli liaudį ir trokšta jos gerovės. Bažnyčia visuomet stovi neturtingojo pusėje, bet niekada nestovi komunizmo pusėje. Absoliuti Kubos gyventojų dauguma yra nusistačiusi prieš komunizmą, nes jie yra katalikai. Vien tik apgaule ir prievarta jie tegali būti palenkti komunistiniam režimui. Tas ganytojiškas laiškas baigiamas mintimi, kreipiantis į Palaimintąją Mergele, kad ji apsaugotų Kubą nuo komunizmo.

Ateistinio komunizmo žygiai Kuboje

Šalia atsakingų dabartinės Kubos vadų, kurie dažnai pasisako savo kalbose prieš Kubos hierarchiją ir dvasišką, kurie dažnai meta jai priekaištus

dėl tariamų ryšių su Ispanijos antikomunistine Falangos partija, laikas nuo laiko pasigirsta konkretesni žygiai prieš Katalikų Bažnyčią. Prie tokių antireliginių žygių priklauso praėjusiais metais Švietimo ministerijos išleistas įsakymas, kad ir katalikiškosios mokyklos privalo naudotis naujais marksistinės propagandos persunktais vadovėliais ir kad viešose mokyklose draudžiama dėstyti tikybą. Kitas, rugsėjo mėn. 12 d. įvykdytas, valdžios žygis — tai katalikų radijo ir televizijos stočių atėmimas. Čia ir vėl Santiago arkivyskupas prieš tą neteisybę protestavo savo nauju ganytojišku laišku. Jis pabrėžė, kad daug kubiečių katalikų prisidėjo prie Castro laimėjimo, kad jie daugiau jam padėjo laimėti negu komunistai. Bet, kovodami už revoliuciją, jie nesitikėjo, kad kada nors jiems grasins geležinė komunizmo kumštis. Savo laiške arkivyskupas paneigia tariamus ryšius su Ispanijos frankistais ar Jungtinėmis Amerikos Valstybėmis.

Paskutiniu metu vis dažniau tenka skaityti katalikiškoje Amerikos spaudoje apie įvairius katalikų persekiojimo įvykius Kuboje. Sukrečias buvo tos 25 metų amžiaus kubietės katalikės aprašymas, kuri už dalinimą žmonėms Kubos vyskupų ganytojiško laiško buvo taip žiauriai kankinta, kad, išėjus iš proto, nusižudė.

Vis dažniau pasitaiką žygiai prieš katalikus aiškiai rodo Bažnyčios persekiojimo pradžią Kuboje.

Redakcijos pastaba. Iš šito straipsnio matyti, kad Kuboje plisti komunizmui labiausiai padeda katalikų religinė ignorancija. Tačiau taip yra ne tik Kuboje, o visur, kur tik išigali komunizmas. Religija yra didžiausias komunizmo priešas, o religinė ignorancija — geriausia jo talkininkė ir kelio

tiesėja paglemžti bei apmulkinti mases. Kiekvienam objektyviai į praktišką komunizmą žiūrinčiam žmogui turėtų būti aišku, jog komunizmas pirmoje eilėje toks baisus yra dėl to, kad neigia religiją, prieš ją kovoja ir nepripažįsta jokių Dievo įsakymų. Tad nebus prasilenkta su tiesa, jeigu pasakysime, kad atšalimas nuo religijos ir ja nesirūpinimas jau yra pirmas žingsnis, nors dažnai ir nesąmoningas, į komunizmą. Žmogus, metęs religiją, vis dėlto dažnai jaučia įvairius sąžinės priekaištus, nelaikomi Dievo įsakymai neduoda ramybės, tad pamažu nuo pasyvaus laikymosi religijos atžvilgiu jis pereina į kovą prieš ją, manydamas tokiu būdu nugalėti jį persekiojančius sąžinės priekaištus. Kovoje prieš religiją, kaip ir kiekvienoje kovoje, ieškoma sąjungininkų. Bet geriausias sąjungininkas šioje kovoje, kaip iš praktikos kiekvienas gerai žino, mūsų laikais yra komunizmas, kurs religijos nekenčia, kaip didžiausio savo priešo. Panašią mintį yra pareiškęs ir vienas amerikietis, buvęs uolus komunistas. Užklaustas, koks, jo nuomone, esąs geriausias ginklas prieš komunizmą, neabejodamas atsakė, kad komunistų labiausiai bijomas ginklas yra gerai pažįstama ir uoliai praktikuojama krikščionybė. Tad yra neginčijamas faktas, kad ten, kur pradeda vysti krikščionybė, tuoj subujojo komunizmas.

■

Teisingumas be gailestingumo negali būti tobula dorybė. Teisingumas be gailestingumo yra žiaurumas, o gailestingumas be teisingumo yra apsileidimas. Gailestingumas nepanaikina teisingumo, gal geriau reikėtų sakyti, kad gailestingumas yra teisingumo pilnybė.

Šv. Tomas Akvinietis

"Laiškų Lietuviams" praėjusiųjų metų gruodžio mėn. numeryje buvo A. Grauslio straipsnis, vardu "Pagarbos ir meilės gyvybei!" Perskaitęs tokią iššaukiančią antraštę, maniau, kad ten bus rašoma apie pagarbą ir meilę žmogaus gyvybei, ko šiuo metu žmonijoje labai trūksta, tačiau tame ilgo straipsnyje buvo kalbama ne apie žmonių, o apie augalų, gyvulių, žuvų bei paukščių gyvybes. Ką gi — gerai ir tai, nes šiuo metu žmonės, o ypač vandališko išauklėjimo jaunimas, dažnai labai žiauriai nesiskaito ir su kito kio Dievo tvarinija, nekalbant jau apie žmogų. Čia tegalėtų kilti klausimas ne apie temos reikšmę, bet tik apie jos išpildymą. Kaip autoriui tai pavyko? Čia apie tai ir norisi pakalbėti.

Šiaip jau A. Grauslys labai patraukliai ir sklandžiai rašo. Tai matome iš jo dažnų rašinių "Laiškuose Lietuviams". Jo mintys sklandžios, gražiai skambančios, apipintos puikiais palyginimais ir reikšmingomis citatomis. Tad jo rašiniai skaitytojų yra mėjami. Tačiau persasi mintis apie minėtą jo rašinį kiek kritiškiau pakalbėti. Gal tas straipsnis buvo per daug išplėstas. Atrodo, kad, kai ką iš jo išmetus ir nubraukus, mintis nenukentėtų, priešingai — dar pagerėtų ir būtų logiškesnė.

Pažvelkime į tas spragas, kurios, mūsų nuomone, yra taisytinos. Pirmiausia autorius kalba apie žmonių pagarbą, priklausančią Dievo tvarinijai: augalams, gyvuliams ir paukščiams. Tai yra visiškai pritartina autoriaus mintims, nes, anot Maceinos, "juose yra įsidaiktinę Dievo žodžiai". Bet kai prieinama prie įstatymo "Nežudyk!", tai išryškėja kai kurios nelo-

giškos autoriaus išvados. Jo nuomone, gerai suprantant tą įstatymą, reikia žinoti, kad jis liepiąs saugoti ir globoti kiekvieną gyvybę bei mažinti jai kančią ir "be tikro reikalo gyvybės nenaikinti". Čia išsireikšta per daug abstrakčiai. Kaip suprasti tą "tikrą reikąlą"?

Po tokio abstraktaus išsireiškimo autorius prieina ir prie žmonių maitinimosi mėsa. Esą "ir šiam reikalui gyvybių žudymas nėra idealus stovis". Anot kai kurių teologų, esą Dievo numatytas žmogaus gyvenimo rojuje stovis šitokio gyvulių žudymo ir jais maitinimosi nenorėjęs. (Juk rojuje visai žmonėms gal nebūtų reikėję valgyti, ar ne? Pr. AL). Kai kurie mąstytojai maną, kad gyvulių žudymas ir naudojimas jų mėsa yra gimtosios nuodėmės pasekmė. Štai dėl ko mėsos nevartojimas galys turėti kilnius moralinius ir net religinius pagrindus. Šita vieta autoriaus straipsnyje yra pati silpniausia. Tokie netikri, nieku neparemti teigimai, tokie abstraktūs tvirtinimai yra tiesiog keisti ir nesuprantami. Jeigu autorius juos dar kartą perskaitytų, manau, kad ir jo paties ausyse jie keistai skambėtų.

Niekur, atrodo, nei Dievo, nei Bažnyčios įsakymuose nėra uždrausta vartoti gyvulių ar paukščių mėsą maistui. Kitas dalykas, kad, skerdžiant ar plaukant gyvulius, reikia prisilaikyti kuo didžiausio humaniškumo, kad gyvuliai nesikankintų. Išskyrus žydų ritualinio gyvulių skerdimo kai kuriuos atvejus, žmonės ir eina prie kuo didžiausio humaniškumo šioje srityje. Antra vertus, nekalbant jau apie tai, kad valgyti mėsą nėra nei nemoralu, nei prie-

šinga religijai, mėsa maitinasi net aukščiausi Katalikų Bažnyčios dvasiškiai, neišskiriant nei Popiežiaus. Šiandien žmonijos maitinimasis be mėsos beveik neįsivaizduojamas.

Šiandieniniame pasaulyje, kai žmonės maitinasi ir mėsa, ir visokiausiais kitokiais valgiais, vis tiek yra gana daug nedavalgiusių ir net badu miršančių, tad ką bekalbėti apie mėsos vartojimo atsisakymą, nežiūrint kokiais motyvais būtų remiamasi! Gal tokiu atveju didelė žmonijos dalis išmirtų badu. Juk mėsa, ypač riebalai, žmogaus gyvybės palaikymui turi didelės reikšmės. Iš šaltojo Sibiro žmonės rašo, kad daug ten nuo šalčio miršta dėl to, kad trūksta riebalų palaikyti žmogaus organizmo šilimai ir sustiprinti jėgoms.

Tiesa, kad negerai vaikus iš mažens pratinti ar mokyti mėškierioti ir medžioti. Pritartina straipsnio autoriui, kad reikėtų vaikams paskaityti Biliūno "Kliudžiau", o taip pat dar norėčiau pridurti, kad būtų naudinga jiems kai ką paskaityti ir iš Pr. Mašiotto raštų, kur yra daug auklėjamo pobūdžio šios srities pasakojimų. Tačiau nors teoriškai ir aš galėčiau būti geras autoriaus draugas, nes niekad savo gyvenime nesu nei medžiojęs, nei mėškieriojęs, nei gyvų sliekų į gabalus draskęs, bet praktiškai ir čia nereikėtų per daug jaudintis. Yra nustatyta, kad žuvims žiaunos visiškai nejautrios, tad žuvims neskauda, kai jų žiaunos perduria kabliukas. Taip pat nėra skaudi operacija ir sliekui, kai jis pusiau perplėšiamas. Gamtininkai teigia, kad būna atvejų, kai sliekai, lįsdami kur nors iš po akmens, patys save pertraukia — pasidalina į dvi dalis, ir tos abidvi dalys atskirai toliau gyvena. Taigi, ir jiems neskauda.

Nežiūrint daugelio autorių, savo raštuose ginančių gyvulius ir žvėris, vis tiek pasaulyje nepranyks nei cirakai, nei zoologijos sodai, nors juos dalinai ir galima vadinti gyvulių kalėjimais. Vis dėlto pirmiausia reikėtų labiau susirūpinti milijonų žmonių kalėjimais ir priverčiamo darbo stovyklomis Sovietų Sąjungoje bei raudonojoje Kinijoje, kur žmonės yra laikomi daug blogesnėse sąlygose negu žvėrys cirkuose ir zoologijos soduose.

Kad šuo yra žmogaus draugas, kaip straipsnyje rašo autorius, tai yra tiesa, bet ir čia, ypač mūsų gyvenamuose kraštuose, pasitaiko daug žmonių perdėto ir netinkamo elgesio, laikančio šunį beveik aukštesniu už žmogų. Tai yra, galima sakyti, dar blogiau negu blogai elgtis su šunimis. Šiuo atveju protingai elgėsi lietuvis ūkininkas, kurs šunį laikė ne kambaryje, bet būdoje prie tvarto, kurs su šuniu nevalgė iš vieno dubens ir jo nebučiavo, o jeigu jį kartais paglostydavo, tai pasakui nusimazgodavo rankas. Jis jo nekankindavo, tinkamai maitindavo, paleisdavo kartais palakstyti, bet tai ir viskas. Tai toks yra šuniškas gyvenimas.

Čia nenoriu kalbėti apie perdėtą vaikų meilę šunims ir katėms, kartu su jais valgant, miegant, juos laidojant specialiose kapinėse, ant kapų dedant vainikus ir statant paminklus. Tik paminėsiu vieną klausimą ir atsakymą, buvusį Toronto dienraštyje "Daily Star". Štai tas klausimas:

"Aš buvau labai nepatenkinta, kai jūs parašėte, kad yra juokinga taip elgtis su šunimis, kaip elgiamasi su vaikais. Juk šunys net nežino, kad jie yra šunys. Aš esu tikra, kad mūsų pūdeliukės galvoja, jog jos yra vaikai. Mes jas ir vadiname mergaitėmis (the

girls). Jos gyvena drauge su mumis kambariuose, yra reguliariai maudomos puikiose voniose, joms yra kerpaami plaukai ir daromi manikiūrai. Man negėda pasakyti, kad mūsų "girls" miega ant puikiausių pagalvių. Jos dėvi raudonus kaspinėlius. Jeigu kuriai nors tas kaspinėlis nukrinta, tai jį paima į dantis ir atneša man, kad vėl užriščiau. Mes nė negalvojame kada nors praleisti atostogas be savo "mergaičių". Nė vienas viešbutis niekad nėra atsakęs mus įsileisti nakvynei drauge su mūsų "mergaitėmis". Kai mes kur nors važiuojame, mūsų "mergaitės" dėvi šiaudines skrybėles, raudono šilko šalikėlius ir saulės akinius. Mano vyras ir aš dažnai ruošiamės išvykas su "mergaitėmis". Jos yra be galo meilios ir teikia mums daugiau pasitenkinimo negu mūsų geriausieji draugai gauna iš savo vaikų. Mūsų "mergaitės" yra klusnios ir niekad neatsikalbančios, kaip kitų vaikai."

To laikraščio skyriaus vedėja Ann Landers į šį laišką taip atsakė:

"Šitas skyrius yra priešingas tokiam papročiui, kuriuo su žmonėmis būtų elgiama taip, kaip su šunimis. Lygiai jis yra priešingas papročiui su šunimis elgtis taip, kaip su žmonėmis. Abudu papročiai yra liguisti."

Reakcija į p. Alšėno reakciją

Alfonsas Grauslys

P. Alšėnas nusivylė mano straipsnio turiniu, bet manau, kad reikia ugdyti pagarbą ne tik žmonių gyvybei, bet ir kiekvienai kitai gyvybei, nes jaunimui skirtame straipsnyje svarbiau yra, pedagogiškai galvojant, pirmoje

eilėje įkvėpti mintį, kad nekankintų bet kurios gyvybės. Tokiu būdu bus užkirstas kelias ir žmogaus kankinimui.

Pasakymas, kad be tikro reikalo negalima naikinti gyvybės, nėra abstraktybė, nes kiekviename krikščioniškosios moralės vadovyje tas reikalas nurodomas. Tai yra taip pat pareiga ginti ir savo gyvybę. Tokių abstraktybių negalima išvengti siauruose straipsnio rėmuose. Pagaliau jų net nereikia vengti, nes suponuojame, kad šio žurnalo skaitytojai nėra tokie, kuriems turėtų būti aiškinama kiekviena mintis ir kiekviena sąvoka. Kiekvienos sąvokos aiškinimas galėtų būti net skaitytojų užgavimas, jų laikymas visai neišsilavinusiais ignorantais.

Suprantama, kad mes visi negalime ir neturime laiko viskuo domėtis, tačiau nuostabu, kad p. Alšėnui mano švelniai užsiminta vegetarizmo idėja atrodo taip pat "abstraktybė" ir kažkas nerimta. Tiesa, mano straipsnyje nebuvo dėstomi vegetarizmo pagrindai, nes ne tokia buvo straipsnio tema, tačiau reikia pabrėžti kad vegetarizmo mokslas yra labai rimtai pagrįstas, turįs plačią literatūrą ir nemažą atstovų net ir medicinos pasaulyje. Nereikia užmiršti, kad rytų religijos draudžia mėsos vartojimą ir kad šimtai milijonų žmonių tas religijas išpažįsta.

Kad Bažnyčia mėsos vartojimo nedraudžia, tai mano straipsnio visai neličia, nes juk netvirtinau, kad mėsos naudojimas būtų nuodėmė. Vis dėlto norėčiau pridurti, kad draudimai ar įsakymai nėra vienintelis moralinio gėrio ar blogio šaltinis, nes žmonių gyvenime gėrio ir blogio yra daug daugiau negu įstatymai gali numatyti. Tad yra teisinga mintis, kad galima laikyti visus įstatymus ir vis dėlto būti nesimpatingu, nesugyvenamu ir net negeru žmogumi.

Rémimasis dvasiškija čia taip pat nieko nesako, nes visur pasitaiko daug ne visai girtinų papročių, kurie, nors nėra nuodėmingi, bet vis tiek gali žmogaus fiziniam ar dvasiniam gyvenimui kenkti, pvz. rūkymas, gėrimas. Sakyti, kad rojuje žmonės nebūtų valgę, yra tikra "abstraktybė", kurios neatstovauja nė vienas teologas, nes ji prieštarausja Šv. Raštui, kur yra pasakyta, kad pirmiesiems žmonėms rojuje maistui buvo skirti augalai ir vaisiai ir kad tą maistą jie tikrai naudojo (Prad. 1, 28; 2, 9; 2, 16; 3, 2).

P. Alšėnas riebalus taip pat priskiria mėsos kategorijai ir sako, kad be riebalų žmogus negali apsieiti. Bet juk reikia atsiminti, kad yra ir augalinių riebalų, kurie, medicinos tvirtinimu, yra sveikesni maistui už gyvulinius riebalus, nes jie nedidina sklerozo. Daugeliu atvejų medicina liepia saugotis gyvulinių riebalų. Čia reiktų prisiminti ir vienuolius trapistus, kurie ne tik nevartoja mėsos, žuvies ir kiaušinių, bet kuriems iki šio šimtmečio pradžios buvo uždrausta vartoti net sviestą. O vis dėlto vegetarai iškelia faktą, kad trapistai ilgiausiai gyvena.

Kad žuvys ir sliekai yra nejautrūs ir draskomi nejaučia skausmo, tai mano svarstomam klausimui neturi lemiamos reikšmės, nes daugumas mėškeriotųjų to nežino. O kad ir žinotų, tai vis tiek besiraitą sliekai ir kraujuojančios žuvų žiaunos bukintųjų širdis kankinamos gyvybės skausmui ir ruošų jų širdyje dirvą negailestingumui taip pat ir kitiems tvariniams.

Nesveiko šunų kulto klausimu mano buvo aiškiai pasisakyta ir tai pamerkta, todėl p. Alšėno straipsnyje toks ilgas į tai reagavimas gali klaidingai nuteikti skaitytojus mano straipsnio atžvilgiu. Neskaičiusieji mano straipsnio gali pagalvoti, kad ten

atstovavau nesveiką ir nenormalų šunų garbinimą.

Redakcijos prierašas. Esame dėkingi p. Alšėnui, kad ryžosi pakritikuoti minėtą straipsnį, o taip pat ir kun. A. Grausliui, kad į tą kritiką reagavo. Redakcijai ir straipsnių autoriams objektyvi kritika yra labai naudinga. Čia priminsime, ką J. Girnius "Liet. Enciklopedijoje" rašo apie kritiką. "Kritika, imama principine kritinio vertinimo prasme, yra esminė proto funkcija, žmogiškąją tiesos ieškojimą sauganti nuo klaidos grėsmės. Ji neleidžia sustingti, perspėdama, kad niekas neturi teisės grimsti į galutinės tobulybės iliuziją. Kritikos laisvė yra vienas iš laisvės apskritai pagrindų. Jei kuri bendruomenė nepakenčia kritikos, tai liudija jos dvasinį nuosmukį."

Tad būsime labai dėkingi ir kitiems skaitytojams, kartais pakritikuojantiems kurio nors straipsnio mintis. Nemanome "Laiškų Lietuviams" paversti poleminiu žurnalu ir atsisakysime spausdinti ilgas, niekad nesibaigiančias diskusijas, tačiau šiek tiek padiskutuoti kuriuo nors aktualesniu klausimu nevengsime.

Esame įsitikinę, kad ir čia išspausdintos diskusinės vieno ir kito autoriaus mintys padėjo skaitytojams sudaryti teisingesnę nuomonę diskutuojamais klausimais. Vegetarizmo klausimu galima tiek pasakyti, kad jis buvo ir yra diskutuotinas, panašiai kaip ir alkoholio vartojimas. Kai kurie asmenys, net ir medicinos žinovai, tvirtina, kad tiek mėsos, tiek alkoholio vartojimas žmogaus sveikatai kenkia, todėl jie linksta į visišką vegetarizmą ir abstinenciją. Kiti sako, kad tiek mėsos, tiek alkoholio saikingas vartojimas yra net reikalingas žmogaus sveikatai. Atrodo, kad, kaip kiekvienoje

prie šeimos židinio

D. Petrutytė

PIRMOSIOS ŽMOGAUS GYVENIMO DIENOS

Patys mažiausieji vaikai yra apdovanoti psichiniu gyvenimu, būdingu tik jiems ir visai skirtingu nuo suaugusiųjų.

M. Montessori

PATS pirmasis uždavinys vaiko priežiūroje — tai perkėlimas svorio centro iš fizinės higienos į psichinės higienos lauką. Vaikas savo vystymesi pereina lyg tam tikras viena nuo kitos labai skirtingas plėtros

srityje, taip ir čia protingiausia būtų saugotis perdėjimų ir kraštutinumų.

Mums buvo labai malonu iš p. Alšėno išgirsti, kad ir jis mano, jog kartais, ką nors iš straipsnio išleidus ar išbraukus, jo mintys tampa aiškesnės ir logiškesnės. Tai yra daugelio rašytojų užmiršta tiesa. Todėl ir redakcija niekad nesutinka su kokio nors straipsnio autoriaus pastaba: "Prašau nieko netaisyti, neišbraukti ir netrumpinti!" Dažnai trumpinimas ar išbraukimas tik pagerina straipsnį.

pakopas. Kiekvienoje tų pakopų didelės reikšmės turi tai, kas vaiką supa: aplinka ir žmonės.

Tačiau šie dalykai niekada nėra taip svarbūs, kaip tuoj po gimimo. Anksčiau niekas negalvojo, kad kūdikis iki dvejų metų amžiaus galėtų turėti bent kokias dvasinio gyvenimo žymes. Šiandien jau yra įrodyta, kad tik ignoravimas šito labai aiškaus fakto ir padaro tai, kad vėliau žmoguje išsivysto įvairios ligos ir nukrypimai. Psichinės priežiūros trūkumas padaro tai, kad žmonės užauga nelygaus bei silpno charakterio, panašiai kaip fizinės priežiūros trūkumas išugdo šleivus, kreivus, kuprotus, nebylius ir palinkusius į įvairias ligas.

Vaiko psichinės sveikatos sritis tebėra dar visai neištirta. Tie, kurie šian-

dien jau ima tyrinėti vaiko dvasinį gyvenimą, dar nėra atkreipę reikiamo dėmesio į gamtą, tą neklaidingąją mokytoją, ir dėl to vėl nukrypsta į šunkečius, nes jie taiko psichologinius dėsnius vaikui, o ne iš vaiko ir jo sielos apraiškų kuria vaiko psichologiją. Montesorinis auklėjimas paėmė visai naują kryptį — studijuoti ir stebėti vaiką labai glaudžiam santykiu su gamtos mokslais, pritaikant jam reikalingą aplinką ir atitinkamą su juo suaugusiojo apsiėjimą, darant išvadas iš tam tikrose sąlygose esančio vaiko sielos apraiškų ir pritaikant auklėjimo dėsnius.

Gamtos mokslai pirmiausia mums nurodo, kad pats svarbiausias dalykas yra izoliuoti naujagimį pirmosiomis jo gyvenimo dienomis ("L. L." 1952 m., nr. 6, "Naujagimio priežiūra"; M. Montessori, "The Secret of Childhood"). Vienas svarbiausių dalykų čia yra tas, kad naujagimis nepajustų atstūmimo arba pasibaisėjimo, nes iš to vystosi regresiniai polinkiai. Kitais žodžiais tariant, vaikas nori grįžti ten, iš kur atėjo, t. y. į motinos iščių. Todėl viskas turėtų būti paruošta taip, kad kūdikis pajustų naujojo pasaulio, į kurį jis atėjo, patrauklumą.

Pritaikyta, paruošta ir saugi aplinka, su rafinuotai švelniu suaugusiojo apsiėjimu, palengvina kūdikiui prie tos aplinkos priprasti. O nuo to priklauso fizinis ir dvasinis jo sveikatingumas ir nuolatinė intensyvi pažanga. Pirmaisiais gyvenimo metais yra skirtini įvairūs laikotarpiai, kurių kiekviename vaikas reikalauja ypatingos ir skirtingos priežiūros bei globos (Florence Brown Sherbon, "The Child").

Pirmasis laikotarpis yra labai trumpas ir dramatiškas epizodas vaiko gyvenime. Nesismulkindami trumpai peržvelgsime pagrindinius dėsnius.

1. Pirmomis dienomis po gimimo vaikas turi būti nuolatiniam kontakte su motina, nes tarp jų tebėra ypatingas vieningumo ryšys, kuris tartum magnetas traukia vieną prie kito. Be to, iš motinos spinduliuoja nematomos jėgos, su kuriomis vaikas yra susigijęs. Jos vaikui yra didžiausioji pagalba taip sunkiame prisitaikymo kelyje, ypač pirmomis jo gyvenimo dienomis.

2. Neturi būti didelio skirtumo šilumos, šviesos ir triukšmo atžvilgiu, nes prieš gimimą jis buvo supamas visiškos tylos, tamsos ir lygios temperatūros. Moderniose gimdyvių klinikose motina ir vaikas keletą dienų yra laikomi kambaryje, kurio sienos melsvo stiklo, kuriame kontroliuojama temperatūra, pamažu artinama prie normalios kambario temperatūros.

3. Stengtis be reikalo vaiko neliesti. Kuo mažiau jis liečiamas, tuo geriau. Todėl pirmame laikotarpyje jis visai neturėtų būti rengiamas, bet užtat turi būti parūpintas šiltas ir visiškai nuo triukšmo saugus kambarys.

4. Kūdikis neturi būti staigiai pakeliamas arba nuleidžiamas ir griežtai vengti vertikalinės jo padėties.

5. Motina ir kūdikis turi būti žiūrimi kaip du labai glaudžiai bendradarbiaują vieno kūno nariai.

6. Motina pati turi maitinti vaiką.

Tai yra paskutinis mokslo žodis pačios naujausios vaiko priežiūros atžvilgiu. Tačiau tokios griežtos izoliacijos laikotarpis yra trumpas. Po to jau motina su kūdikiu gedi grįžti į normalų gyvenimą. Čia įsidėmėtinas vienas svarbus dalykas, kad vaiko socialinė problema yra visai skirtinga nuo suaugusiųjų. Kaip suaugęs kenčia tarp neturtingųjų, taip vaikas kenčia tarp turtingųjų. Turtingųjų vaikai kenčia nuo specialios aprangos, visuomeninių pa-

pročių, nuolatinių draugų bei giminių vizitų. Pagaliau turtingosios klasės motina dažniausiai paveda savo vaiką auklės priežiūrai, o moderni miestietė atiduoda vaiką į lopšėlį. Neturtiniga ir paprasta motina savaime seka gamtos nubrėžtą taką, laikydama kūdikį prie savęs.

Į mūsų apsiejimą su vaikais reikėtų žiūrėti kaip į didžiausios socialinės reikšmės turintį reikalą. Eibės šiandieninių socialinių klausimų kyla tik iš to, kad individui trūksta pakankamo prisitaikymo prie gyvenimo, sąlygų, kaip dorovinėje, taip ir kitose srityse. Tai pagrindinė problema, kuri turėtų atkreipti dėmesį į tai, koks svarbus yra kūdikio priežiūros mokslas, kuris turėtų būti kiekvienos civilizuotos bendruomenės pastovus susirūpinimo centras. Jis be paliovos turėtų būti studijuojamas, kuo stropiausiai gilinamas, sukaupiant tam reikalui visus materialinius ir dvasinius žmonijos išteklius.

Bet tingios dvasios žmonės šitaip kalba: "Žmonija jau egzistuoja tūkstančius metų, milijonai žmonių gyvena ir pragyveno be šitų naujoviškų auklėjimo teorijų. Aš taip pat išaugau padoriu žmogumi, nors mano motina nežinojo jokių Montessori. Nieko nepadarysi, kad šiandien tokie baisūs laikai, baisūs žmonės, baisūs ir vaikai. Taip visuomet buvo, taip ir toliau bus".

Tačiau ne laikai formuoja žmones, bet žmonės sukuria laikus. Vienintelio fakto užtenka tuo įsitikinti: niekur pasaulyje su vaiku nėra elgiama taip jo prigimčiai priešingai, kaip mūsų moderniausiuose kraštuose. Žemesnės civilizacijos kraštuose vaikas visuomet yra drauge su savo motina. Juodu yra neperskiriami, nes motina pati maitina savo vaiką. Motinos pienas ir meilė tamptariai sujungia šias dvi būtybes, ir jų susipynimas lengvai ir natūra-

liai išsprendžia taip sunkią vaiko prisitaikymo problemą prie išorinio pasaulio. Visur, kur tik civilizacija dar nesutrypė šio švento papročio, motina ir vaikas yra viena. Ji niekam kitam jo nepatiki. Vaikas iš pat pradžios dalyvauja motinos gyvenime, jos darbuose ir kalbose. Motinos šnekumas yra didelė pagalba vaiko kalbos išsivystymui.

Kitas svarbus dalykas — vaikai niekad nenešiojami rankose, kaip yra daroma civilizuotuose kraštuose. Šiandien nepatenkinti ir nuolat verkšleną vaikai yra didelė vakarų pasaulio problema. Modernioji psichologija sako, kad vaikas verkia, darosi irzlus, ima šaukti iki uždusimo ar pamėlynavimo dėl to, kad jis kenčia nuo dvasinio ar protinio bado. Jį graužia nuobodulys nuo įkalinimo kambaryje ar kieme, kur jis nieko daugiau negali veikti, kaip tuščiai eikvoti savo jėgas. Vieninteliai tam vaistai — išlaisvinti vaiką iš vienatvės ir leisti jam džiaugtis socialiniu gyvenimu.

Keli vaikų stebėjimo pavyzdžiai šeimoje

Štai pora pavyzdžių, kurie šiek tiek padės mums geriau orientuotis santykiuose su vaikais. Gal jie įneš daugiau aiškumo, padėdami susirasti teisingą kelią ar kryptį elgesy su vaikais ne tik motinoms, bet ir kiekvienam, nors ir neturinčiam savo vaikų. Juk mes visi nuolat susiduriame su vaikais ir vienaip ar kitaip juos paauglėjame.

Paprastai mes nesame pratę stebėti vaiko, jo išraiškos, jo judesių, jo reagavimo į aplinką ir daiktus bei į jo paties kūno dalis. Neretas atvejis, kad gražiausias vaiko sielos apraiškas, vykstančias prieš mūsų akis, sutrypiame, lyg akli vešlius rožių pumpurus, sunaikiname neprotingais savo veiksmais ir netikusiomis kalbomis. Dėl to

gal mes ir nekalti, nes niekas apie tai mums nekalbėjo ir niekas mūsų nepamokė, kaip su vaiku elgtis ir kaip jį stebėti.

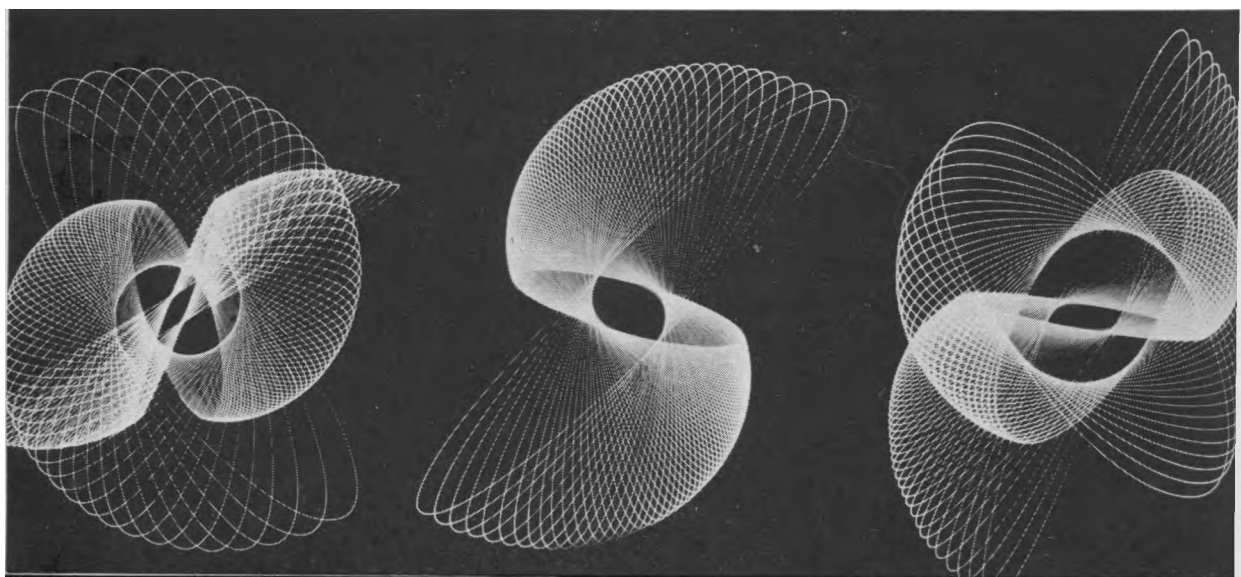
Išoriniai vaiko inteligencijos pasireiškimai arba veiksmo intensyvumas mums aiškiai parodo didelę vidinę jėgą, kuri stumia vaiką palaipsniui lavinti visas funkcijas. Tikrasis vaiko veiklumas yra labai švelnus ir subtilus. Todėl jis yra labai greitai iškreipiamas ar visai užgniaužiamas. Bet kiekvienas toks vaiko veiklumo sustabdymas palieka žalingas pasekmes sąmonėje, kurios vėliau iškyla į viršų, į sąmonę.

Pagalvokite, ar jūs kada nors matėte nerimtą, išsiblaškusį, piktą ar kerštingą kūdikio žvilgsnį. Tikrai ne. Jis visuomet ramus, gilus, susikaupęs, tiriantis, pilnas švelnumo ir malonumo. Kiekvienas fiziškai ir dvasiškai sveikas vaikas yra patenkintas, meilus, tvarkingai judrus. Jeigu vaikas yra per daug ramus, nejudrus, daug miega, tai šitokiais reiškiniais nereikia džiaugtis, bet susirūpinti. Antra vertus, jei vaikas yra per daug drąsus, labai gyvų ir smarkių judesių, niekur nesusikaupias, bet kaip skersvėjis daužosi nuo vieno prie kito daikto, tai žinokite, kad šitoji vaiko energija jau yra iškrypusi iš normalios plėtros kelio. *Supraskime ir išsi-*

sąmoninkime, kad nė vienas tvarkingas vaiko judesys bei veiksmas nėra betikslis žaidimas.

Trijų mėnesių mažytė kartą pastebėjo savo rankutes. Labai stengėsi jas gerai išžiūrėti, bet kadangi jos buvo per trumpos, tai jai teko žvairakiuoti. Nežiūrint nepatogumo, ji nuo savo stebėjimo neatsisakė, nors jis reikalavo gana didelių pastangų. Kambaryje buvo nemaža daiktų, ir kaip tik jos regėjimo lauke, kuriuos ji galėjo lengvai stebėti. Tačiau ji nesidomėjo jais, o savo mažytėmis rankutėmis. Iš jos dedamų pastangų aiškiai buvo matyti, kad ji aukėjo savo patogumą ir save vargino, bet jos veidukas rodė aiškų vidinį pasitenkinimą savo užsiėmimu. Kiek vėliau šiai mažytei buvo bandoma į rankutes šį bei tą paduoti. Ji tą daiktą paliesdavo, palaikydavo, bet buvo aišku, kad tam daiktui pasilikdavo abejinga. Joks daiktas, atrodo, jos nedomino, nes ji tuojau jį paleisdavo iš savo rankučių ir nerodydavo jokio susirūpinimo, kur daiktas dingio.

Penkių mėnesių amžiaus mergytė ėmė bandyti čiupti daiktus, esančius arti ir toli. Labai dažnai šis veiksmas jai nepasisekdavo, bet jos veidelyje pasirodydavo labai protinga išraiška. Ji vėl iš naujo tiriamai apžiūrėdavo sa-

vo rankutę, lyg norėdama atspėti, kodėl vieną kartą jai pasiseka paimti daiktą, o kitą kartą ne. Aišku, kad jos dėmesį žadino rankos pirštų veikimo problema. Kai mūsų mažytei sukako šeši mėnesiai, ji gavo žaisliuką su sidabrinu skambučiu. Jis buvo jai paduotas, mandagiai parodant, kaip jį laikyti ir kaip skambinti. Po kelių minučių mergytė jį paleido iš savo rankutės. Žaisliukas buvo pakeltas ir vėl jai paduotas, nes šį kartą jį jo laukė. Bet ir vėl jį jį išmetė. Šis veiksmas kartojosi daugybę kartų. Tačiau motina kantriai žaisliuką padavinėjo, nes žinojo, kad šis vaiko pratimas nėra beprasmis ir betikslis.

Iš tikrųjų, vieną dieną, kai motina jai vėl padavė žaisliuką, tai šį kartą, užuot vėl paleidusi jį kristi žemėn, smalsiai žiūrėdama į savo rankutę, ji pradėjo atlenkti po vieną pirščiuką. Atlenkus visus pirščiukus, žaisliukas iškrito. Po to vėl prašo žaisliuko, kurs jai tuoj buvo paduotas. Vėl prasidėjo to paties pratimo kartojimas, kurs tęsėsi ilgą laiką. Vaiką domino ne pats daiktas, bet pirštų žaidimas. Mergytė studijavo pirštų funkcijas, kurie vienu atveju laikė daiktą, o kitu jį išmesdavo. Šitas tyrinėjimas ją nepaprastai džiugino, ir ji galėjo su pasitenkinimu juo užsiimti ilgą laiką.

Išmintinga motina apsiribojo tik kantriu skambučio padavinėjimu. Tokiu būdu ji aktyviai dalyvavo savo dukrelės veikloje, žinodama, kokią didelę reikšmę turi pratimo kartojimas. Šitas pavyzdys parodo, kokie paprasti yra kūdikio dvasiniai reikalavimai. Bet jeigu šitoji motina nebūtų žinojusi, kad reikia vaiką stebėti, arba, ir žinodama, nebūtų buvusi pakankamai pastabi ir, kai pamatė, kad vaikas vargina akutes, būtų jos rankutes pakišusi po antklode, arba vėliau, kai mergytė

pradėjo mėtyti skambutį, būtų jį piktai atėmusi ir daugiau nedavusi, arba būtų reikalavusi, kad juo skambintų pagal pačios motinos nurodymus, tai visas tas gražus vaiko inteligencijos vystymasis būtų likęs užgniaužtas. Vaikas, užuot nuoširdžiai džiaugęsis, gal būtų prapliupęs gaudžiu verksmu, vadinauoju "be priežasties", dėl kurio mes per daug nesisielojome. Arba dažnai tokiu atveju motina imasi ne verksmo priežasties ieškoti, bet vaiką užliūliuoti. Ir taip baisaus nesusipratimo skraistė jau pačioje kūdikystėje nusileidžia tarp vaiko sielutės, kuri yra švelni kaip mimoza, ir dėl to reikalinga kuo jautriausios pagalbos bei didžiausio švelnumo.

Pabandykime išmokti suprasti besiformuojančio vaiko sielos kalbą taip, kaip mes mokomės bet kokios svetimos kalbos. Tik tada mes pažinsime žmogiškuosius kūdikių reikalavimus ir tik tada įsitikinsime, kokios nepaprastos reikšmės turi kiekvienas mūsų žodis bei elgesys naujai besiskleidžiančiam gyvenimui. Žiūrėkime į kūdikį kaip į žmogų, kuris yra reikalingas ne tik pieno, bet ir dvasinio peno.

Kitas pavyzdys. Maždaug vienerių metų amžiaus berniukas kartą atidžiai apžiūrinėjo paveikslus, motinos padovanotus jam gimtadienio proga. Mažajam berniukui buvo labai patrauklūs vaikų atvaizdai, ir jis juos bučiavo. Pamatęs geles, jis laikė jas prieš savo veiduką, lyg uostydamas. Iš to buvo aišku, kad berniukas žinojo, kaip elgamasi su gėlėmis ir su vaikais.

Ten pat esantiems toks vaiko elgesys pasirodė labai juokingas, ir jie ėmė jam kišti bučiuoti bei uostyti visokiausius daiktus, be jokios tvarkos. Šitam vaiko veiksmui jie nepriskyrė jokios prasmės ar reikšmės. Jie jam davė uostyti spalvotus pieštukus ir bučiuoti

popierių. Mažasis visai sumišo, ir pamažu protinga jo veido išraiška išnyko. Pirma jo sielutė džiaugėsi, galėdama atskirti daiktus ir bandydama tai išreikšti skirtingais veiksmais. Šitos praktikos rodo jo inteligencijos pažangumą. Išmintingas ir sąmoningas veiklumas jį darė laimingą. Tačiau dar jis nebuvo savo viduje pakankamai stiprus, kad galėtų atsispirti tokiam brutaliui suaugusiųjų elgesiui.

Pagaliau jis nebedarė jokio skirtumo, ką uostyti ir ką bučiuoti. Vaikas uostė ir bučiavo viską, juokdamasis, kai visi juokėsi. Dabar jis juokėsi drauge su tais žmonėmis, kurie sutrukdė jo dvasinį darbą, užkirsdami kelią į savarankišką vystymąsi. Jie padarė jį kvailiu juokdami, besijuokiančiu iš savęs.

Ar toks elgesys yra nenuolatinis su mūsų mažaisiais? Mes tiesiog užgniaužiame tai, kas natūralu, kas žmogiška, kas veda prie dvasinių laimėjimų. Užuoť jam padėję, mes sukeliame nereikalingą susijaudinimą, kuris dažniausiai baigiasi ašaromis. Mes tas ašaras vadiname vaikiškomis, neturintomis jokio pagrindo, tačiau labai klystame. Mes tų ašarų nesuprantame, kaip nesupratome ir nepastebėjome išmintingos vaiko šypsenos, kilusios iš patenkintos jo dvasios, kuri paveiksle įstengė atskirti vaikus nuo gėlių.

Taip, pačioje dvasinio gyvenimo pradžioje prasideda įkylus grūdimasis suaugusiojo su vaiku, nes tikrojo vaiko veiklumo požymiai yra labai švelnūs ir nežymūs dvasinio gyvenimo pasireiškimai. Tad pagrindinė taisyklė yra ši: *budriai stebėdami vaiką, supraskime ir pagerbkime kiekvieną jo išmintingą veiksmą ar norą ką nors sužinoti. Kiekviena motina, norinti gerai auklėti savo vaiką, pirmiausia turi pažinti vaiko dvasinį gyvenimą ir jo pajėgu-*

mą, mokėti stebėti jo apraiškas ir sugebėti jas teisingai suprasti bei įvertinti.

Redakcijos pastaba. Tęsiant šią temą, patartina paskaityti "L. L." praėjusių metų gegužės mėn. numeryje buvusį tos pačios autorės straipsnį, vardu "Ryškesnieji vaiko dvasinės ir fizinės plėtros bruožai pirmųjų trejų metų laikotarpyje". Neturintiems progos jo paskaityti, čia paduodame bent pagrindines jo mintis bei praktiškus patarimus motinoms:

1. Nebandyti mokyti vaiką vaikščioti ir dirbtinai neskatinti jo tai daryti.
2. Be reikalo neimti vaiko ant rankų.
3. Stebėti vaiką ir domėtis tuo, kuo jis domisi.
4. Niekomet nebandyti užkalbėti vaiko.
5. Neliūliuoti vaiko rankose ir nešokdinti jo, pasisodinus ant kelių.
6. Vengti įmantrių vaiko kilnojimo būdų, staigių aukštyn ir žemyn mėtyimų, sukimo aplinkui, tampymo ar kilnojimo už rankučių ar galvutės.
7. Nesodinti vaiko nė valandelei ant stalo, sofos, lovos ar kitų aukštų baldų. Vaikas — tai gyvasis sidabras, kurs kiekvienu akimirksniu gali iškrėsti netikėčiausią pokštą, dėl kurio gali tekti gailėtis visą gyvenimą.
8. Vaiko aplinka turi būti saugi fiziniu ir dvasiniu atžvilgiu.
9. Neduoti vaikui žaisti smulkių, aštrių ir dūžtamų daiktų.
10. Niekomet nemėgdžioti vaiko kalbos ir nesijuokti iš jo išsireiškimų.
11. Vengti ginčų ir nešvelnių pasikalbėjimų mažo kūdikio akivaizdoje.
12. Visos kalbos su vaikais turi būti aiškos, trumpos, apie konkrečius daiktus ir konkrečius gyvenimo įvykius. Nesekti jiems jokių pasakų iki šešerių metų amžiaus.

Jeigu kas manytų, kad melagiai užgimsta, tai būtų netiesa. Juos mes patys išauklėjame. Jeigu auklėtojas nuodugniai pradės stebėti mažą vaiką, išsitikins, kad iš prigimties visi yra teisingi, tik pamažu išmoksta meluoti, dažniausiai nuo suaugusiųjų.

Daugelis tėvų pradeda vaiko auklėjimą su gandro istorijomis. Tai pirmasis melo pagrindas. Kodėl negalima vaikui pasakyti tiesos? Juk vieną dieną jis vis tiek tai sužinos ir pagalvos, kad tėvai jam melavo. Tada jis ir kitais tėvų pasakojimais pradės netikėti. Arba štai vaikas prašo duoti dešimt centų ledams. Tėvas pasako, kad neturiš nė cento kišenėje, o po kiek laiko jis siunčia vaiką nupirkti cigarečių, duodamas pinigų!

Jeigu vaikas ką nors sudaužo ir tuoj prisipažįsta, tai būtų labai klaidinga jį už tai barti ir bausti. Kitą kartą jis neprisipažins, bet meluos. Reikia vaiką pagirti už jo drąsumą ir tiesos pasakymą, drauge išpėjant, kad būtų atsargesnis. Bet būtų klaidinga nuolat vaikui vis kalti, kad jeigu jis ką nors bloga padarys ir paskui prisipažins, tai jau viskas bus gerai. Tokiu būdu galima vaiką įpratinti daryti, kas tik jam patinka, nes jis žino, kad jokios bausmės už tai nebus. Jeigu vaikas, pavyzdžiui, žaisdamas futbolą, išmušė kaimyno langą, tai jam būtinai reikia pasakyti, kad ten daugiau nežaistų ir kaimyną už tai atsiprašytų bei nuneštų jam atlyginimą už padarytą nuostolį. Tokiu būdu vaiką pratinsime prie teisingumo. Nėra reikalo tokiais atvejais ilgai vaiką klausinėti ir daryti teismines scenas. Vaikas pats turi savo klaidą suprasti ir pasitaisyti.

Jeigu neaišku, ar vaikas sako tiesą, ar ne, tai reikia juo patikėti. Bet jeigu vėliau bus sužinota, kad jis sakė netiesą, tai reikia jį nusivesti į šalį ir pasakyti, kad labai negražu ir negarbinga meluoti. Jeigu visi melotų, tai gyvenimas būtų labai baisus. Galima priminti ir aštuntąjį Dievo įsakymą, paaiškinant, ko jis reikalauja. Jam būtų galima priminti ir papasakoti, kiek daug garbingų žmonių yra pasiaukoję, norėdami būti teisingi ir gindami tiesą. Dėl to ir mes šiandien gyvename laisvėje, džiaugdamiesi gražiu pasauliu. Jeigu nebūtų buvę teisingų žmonių, tai šiandien mes visi vergautume.

Tėvų nuodėmėmis dažnai užsikrečia vaikai. Niekas negali duoti to, ko neturi. Mūsų vaikai niekad neišmoks sakyti tiesos, jei tėvai nerodys pavyzdžio. Jeigu rūkorius tėvas vaikui aiškina, kad rūkymas yra kenksmingas, tai jo žodžių vaikas neklausys, bet tuoj ir pats pradės rūkyti. Niekas nepadės nė draudimas. Vaikas visuomet suras progą vienaip ar kitaip peržengti tėvų įsakymus. Tad jeigu ko nors iš vaiko reikalaujame, patys tai darykime.

Jeigu, pavyzdžiui, teta ar dėdė nupirko vaikui kokį nors žaisliuką, o motina paima tą žaisliuką ir duoda kitam, visiškai vaiko nepaprašiusi ir nepasiklaususi, yra labai didelė auklėjimo klaida. Juk ji pati bara ar net muša vaiką, jeigu jis ką nors be jos leidimo paima, o ji pati panašiai elgiasi, ir niekas jos už tai nebara ir nemuša. Vaikas to negali suprasti, jame pradeda kerotis keršto ir neapykantos jausmai, ir ilgai jis gali prieiti prie didelių nusikaltimų. Jeigu vaikas turi klausyti tėvų, tai ir tėvai neturi su vaiku elgtis

kaip su daiktu, jie turi jį gerbti ir su juo skaitytis.

Priežodis sako, kad pametęs verkia, o radęs džiaugiasi. Tačiau dėl to jau ne vieno vaiko moralumas nulių pavirto. Jei mergytė randa lėlę ir visai nesirūpina surasti tą, kam ji priklauso, yra labai negerai. Žinoma, tai nėra vagystė, bet vis dėlto svetimo daikto negalima pasilaikyti. Jeigu savininkas nesurandamas, vis tiek geriau tuos daiktus paaugoti vaikų darželiui ar prieiglaudai, bet neleisti jais savo vaikams žaisti.

Jeigu vaikas gauna laišką, būtų didelė klaida neleisti jam pačiam jo atidaryti. Jeigu vaikas dar ir nemoka skaityti, tegul vis tiek jis pats savo laišką atidaro ir leidžia tėvams jį paskaityti. Kai tėvai savo pavyzdžiu iš mažens išmokys vaiką gerbti kito paslaptį, tai ir vėliau nebus didelių problemų.

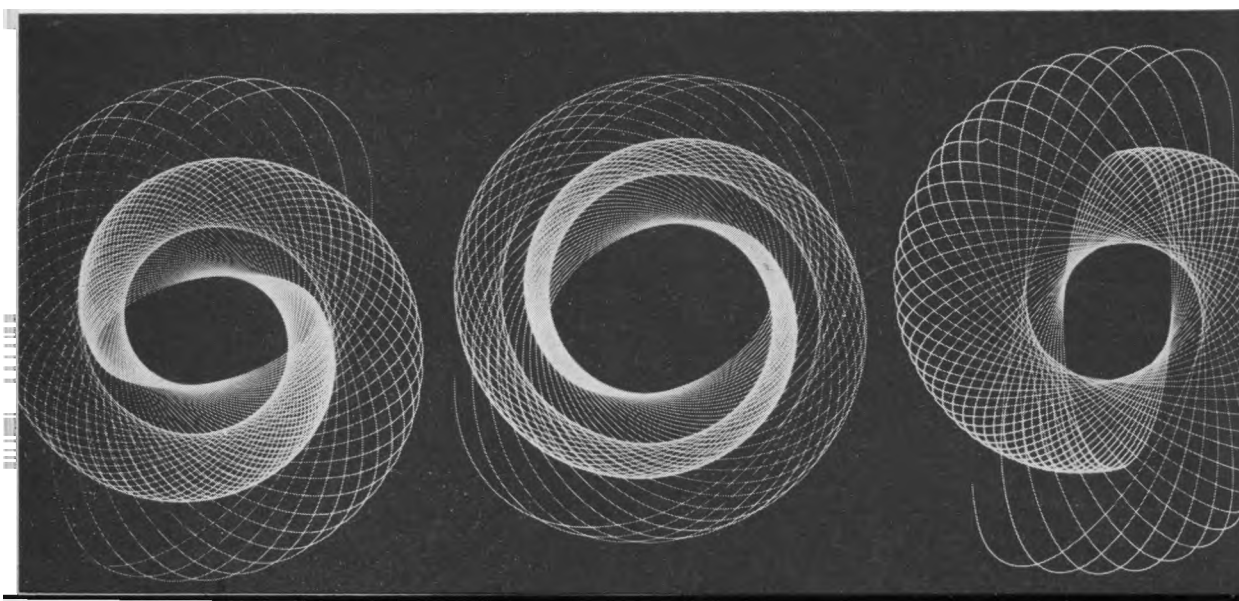
Nepatartina laikyti namuose viešoje vietoje pinigų. Juos nuolat matydamas, vaikas gali kartą neatsisipirti pagundai ir pasisavinti. Apie vagystę sužinojus, nereikia verkti, vaiko barti ar mušti, bet verčiau jam ramiai ir rimtai pakalbėti apie septintąjį Dievo įsakymą ir ką nors paskaityti iš šventųjų ar

šiaip žymių žmonių gyvenimo, kur yra kalbama apie teisingumą. Toks elgesys tikrai atneš daug gražesnių rezultatų negu nerviškas jaudinimasis ir barimas.

Jeigu, vaikui paaugus, vėl pradeda kartotis vagystės, nieko nelaukiant, reikia pasekti jį ir stengtis sužinoti, kokie yra jo draugai ir kokios išlaidos. Jeigu yra kalti blogi draugai, tai būtina kaip nors surasti kitus. Jeigu čia draugai neturi įtakos, tik aplinka reikalauja daugiau išlaidų, tai padidinkime vaiko kišenpinigius. Juk vaikui augant, auga ir jo įvairūs reikalai bei išlaidos. Reikia vaiką pratinti prie taupymo, tačiau nebūti su juo šykščiom, nes tuo būdu jį versime įsigyti pinigų neleistiniais būdais.

Kai kurie tėvai vaikams neduoda kišenpinigių, bet liepia jiems patiems užsidirbti. Nebūtina jiems eiti kur nors kitur uždarbiauti, galima ir namie duoti šio tokio darbo, už kurį jie gaus atlyginimą.

Klaidų ir nusikaltimų visuomet gyvenime bus, bet nereikia dėl to vaiko stumti į nusiminimą. Kantrumas ir meilė visuomet atneša gerų vaisių. Jeigu vaikas tampa visiškai nepataisomas, būtina pasitarti su geru daktaru, šios

jaunimo paslaptys

Juozas Vaišnys, S. J.

NESKAISČIOS MINTYS

Gerbiamasis Redaktoriau,

Esu jauna mergaitė, užaugusi katalikiškoje šeimoje ir lankanti katalikišką mokyklą. Manėčiau, kad krikščionybės principai yra giliai įleidę šaknis mano sieloje, ir aš jų taip lengvai neatsisakyčiau. Stengiuosi vis tobulėti ir būti geresnė su Dievu ir su žmonėmis. Einu dažnai išpažinties. Beveik visuomet tenka pasakyti, kad esu turėjusi blogų, neskaisčių minčių. Jos mane nuolat vargina lyg musės: nespėji jų nuvyti, ir žiūrėk — vėl jos čia. Kuni-

rūšies specialistu. Ligos priežastį suradus, nesunku pritaikyti ir tinkamus vaistus.

Kas tingi ir užmiršta auklėjimo dirvonus nuolat purenti, tas gero derliaus nesusilauks. Nešvarioje lėkštėje ir geriausi valgiai atrodo netokie skanūs, tad plaukime ir švarinkime vaikų širdis, jei norime, kad jie patys būtų laimingi ir mums suteiktų paguodos.

gas vis pasako, kad reikia su jomis kovoti, joms pasipriešinti, vengti progų, galinčių jas sukelti. Aš, žinoma, pridodu, bet didelės pažangos nematau — kitą kartą vėl tas pat. Man šioje srityje yra daug neaiškumų. Kada tos mintys yra blogos, o kada ne? Kada aš joms pakankamai pasipriešinu ir su jomis kuoju, o kada pasiduodu ir priitariu? Pasakysiu, kad man dažnai būtų labai sunku duoti atsakymą į šiuos klausimus, nors ir kažkaip stengčiausi savo sąžinę analizuoti. Kartais lyg atrodytų, kad tos mintys nėra blogos, o jeigu ir blogos, tai stengiuosi su jomis kovoti, bet ar tikrai, ar užtenkamai? Jaučiu nuolat kažkokį dvasinį neramumą ir netikrumą. Norėčiau dar daug rašyti, jaučiu, kad ne viską pasakiau taip, kaip norėjau, bet manau, kad iš šitų kelių sakinių jau supratote mano dvasinę padėtį. Tad prašyčiau bent trumpai atsakyti, už ką būsiu labai dėkinga.

Jus gerbianti Silvija

Mieloji Silvija,

Yra žmonių, turinčių tokią nejautrią ir apkerpėjusią sąžinę, kad nors kūju duok į ją — vis tiek nepajus. Kiti tuoj pajunta net ir mažučio uodo užtūpimą ant savo sąžinės. O yra ir tokių, kurie ne tik tuos švelnučius uodo užtūpimus, bet net kūjo smūgius tik išsivaizduoja ir dėl jų labai jaudinasi, nors iš tikrųjų ten nei tų uodų nėra, nei kas nors kūju jų sąžinę daužytų. Tai yra skrupulinga, liguista sąžinė. Yra gera turėti jautrią sąžinę, bet tas jautrumas neturi būti perdėtas, neturi virsti skrupulingumu. Skrupulinga sąžinė yra klaidiniga, todėl žmogus negali jos sekti ir pagal jos diktavimus elgtis. Vienintelis jam kelias — pasirinkti gerą dvasios vadovą ir paklusniai sekti jo patarimus, visiškai nekreipiant dėmesio į savo sąžinės priekaištus. Taip elgiantis, pamažu gali skrupulinga sąžinė pagyti.

Šiuos kelis įžanginius sakinius apie sąžinę parašiau, norėdamas Tave įspėti, kad per daug nesibaimintum dėl tų minčių ir labai smulkmeniškai nuolat neanalizuotum savo sąžinės, nes, taip elgiantis, gali kilti pavojus tapti skrupulante. Iš to, ką laiške apie savo dvasinį gyvenimą pasakei, neatrodo, kad Tavo sąžinė galėtų lengvai tapti nejautri ir atbukusi, bet gal daug lengvam ji galėtų tapti per jautri ir baigšti.

Pirmiausia reikia žinoti, kad žmogaus veiksmo moraliniam įvertinimui turi būti atsižvelgta į jo proto ir valios dalyvavimą tame veiksmo. Koks nors veiksmas žmogui tik tada yra pilnai priskirtinas, kai yra protu suprstas ir valia norimas. Iš šito pasakymo Tau turėtų būti aišku, kad tos mintys, arba geriau sakant svajonės, dažnai Tavo fantazijoje skraido be aiškaus proto supratimo ar įvertinimo ir be tikro valios sutikimo.

Atmintis arba kokie nors išoriniai įvykiai bei vaizdai pateikia fantazijai medžiagos, ir žmogus svajoja. Šitos jo svajonės yra labai panašios į sapną. Žmogus už jas nėra morališkai atsakingas, nes čia pilnai nedalyvauja nei protas, nei valia. Tik tada, kai į tas svajones atkreipiamas dėmesys, kai žmogui kyla klausimas, ar jos yra geros, ar ne, tik tada jose pilnai pradeda dalyvauti protas ir nusprendžia jų moralinę vertę. Jeigu protas nuspręstų, kad tos mintys buvo blogos, neleistinos, tai dar iki šiol vis tiek žmogus, kuris jomis užsiiminėjo, jokio nusikaltimo nepadarė, nes nebuvo iki šiol pažinimo, tad negalėjo būti nė valios sutikimo. Bet dabar, kai jau protas pažįsta jų blogumą, priklausys nuo žmogaus laisvos valios, ar jis nuodėmę darys, ar ne: ar jis tomis mintimis toliau užsiiminės ir gėrėsis, ar stengsis jomis nusikratyti.

Bet dažnai nuo šio momento ir kyla didžiausi neaiškumai: ar buvo tuoj toms mintims pasipriešinta, ar gal buvo bent šiek tiek jomis laisvai pasidžiaugta? Juk jos ir vejamos taip lengvai nepabėga, kaip labai gražiai išreiškėi savo laiške, prilygindama jas musėms. Bet jeigu tikrai į tas mintis žiūrėsi taip, kaip į piktas ir įkyrias muses, tai nuodėmės tikrai nepadarysi. Juk niekas neleidžia ilgiau toms musėms ant savo veido tupėti, bet nuolat baido, nors jos ir šimtą kartų vis atgal grįžtų. Pavojus toms blogoms mintims pritarti ir jomis gėrėtis yra tik tada, kai į jas žiūri, kaip į laimės, nors ir uždraustos, šaltinį. Kiekviena pagunda žmogui prisistato, apsisiautusi laimės ir gėrio skraiste, tačiau šaltas protavimas tuoj gali suprasti, kad po ta skraiste yra pasislėpęs blogis ir nuliūdymas. Pasidavimas tokiui pagundai gali žmogui suteikti laikiną malonumą, bet nie-

kados nesuteiks laimės, nes tas trumpas malonumas tuoj pasikeis į sąžinę graužiantį išmetinėjimą ir nuliūdimą. Tad nuolat ši neginčijamą faktą prisimenant, būtų daug lengviau atsisakyti tų "malonių" minčių ir pagundų.

Pašalinti baimei, ar nebuvo bent trumpai toms mintims pritarta, gal bus naudingas šis praktiškas patarimas: jeigu toms mintimis ilgiau neužsiiminėjai, supratusi jų blogumą, tai sunkios nuodėmės tikrai nebuvo. Jei atrodo, kad galėjo būti koks nors labai trumpas gėrėjimasis, tai greičiausiai arba visai jo nebuvo, o tik taip atrodė, kai jos prisistatė viliojančių pagundų išvaizda, arba jeigu ir buvo koks nors labai trumpas pasigėrėjimas, tai jį galima laikyti tik lengva nuodėme, kuri neatima pašvenčiamosios Dievo malonės ir nedraudžia priimti Komunijos.

Dažnai yra duodamas patarimas, kad, norint išvengti pagundų, reikia vengti visų aplinkybių, kurios gali sukelti pagundų, t. y. reikia vengti žiūrėti nešvarių paveikslų, filmų ir t. t. Toks patarimas yra protingas, bet gal ne visai tiksliai išreikštas. Juk noras žiūrėti tų paveikslų ar filmų jau ir yra pagunda. Tačiau ši pagimdo gal yra dar ne tokia stipri. Iki žmogus prieina prie sunkios nuodėmės, jis dažnai pereina ilgoką pagundų kelią. Iš pradžių tos pagundos yra gana silpnos, lengvai nugalimos, bet jeigu joms pasiduodama, tada kyla stipresnės pagundos, kurioms jau sunkiau atsisipirti, po to dar stipresnės, iki žmogus nepasijunta, kaip krinta į moralinį nusikaltimą. Lengviausia visa to išvengti buvo pačioje pradžioje, kai jis buvo gundomas tokiems dalykams, kurių išvengti nebuvo labai sunku. Tad norint išvengti didesnių suklupimų moralinėje srityje, reikia stengtis vengti tokių dalykų, ku-

rie gal dar ir neatrodo nuodėmingi, bet kurie galėtų pamažu vesti į nuodėmę. Arba dar geriau — nežiūrėti į visa tai iš neigiamos, bet daugiau iš teigiamos pusės: nesinešioti nuolat savo širdyje baimės, kad vienur ar kitur yra pavojus nusidėti, bet verčiau nešiotis pasiryžimą kiekviename žingsnyje padaryti ką nors gera, nusigalėti, pasiaukoti, parodyti, kad žmogaus veiksams vadovauja ne jausmai, bet protas. Jeigu žmogus nuolat turės tvirtą nusistatymą neiti su savo sąžine į kompromisus ir nesistengti apgauti Dievo, tai jo sąžinė bus daug ramesnė ir pavojus ižvesti Dievą bus daug mažesnis.

Kalbant apie neskaisčias mintis, būtinai reikia pabrėžti, kad žmonės iš nežinojimo kartais labai gražias mintis laiko neskaisčiomis. Galvoti apie tai, ką pats Dievas yra sutvėręs ir žmogui suteikęs, negali būti jokios nuodėmės. Nuodėmė yra tik tada, kai galvojama apie kokius nors veiksmus, priešingus Dievo nustatytai tvarkai ir Jo planams.

Teisingai šv. Augustinas yra pasakęs: "Ama et fac quod vis — mylėk ir daryk, ką nori". Tai reiškia, kad jeigu žmogus tikrai Dievą myli ir stengiasi visuomet Jam patikti, tai jam nėra reikalo nuolat baimintis, kad gal viena ar kita jo mintis buvo negera, kad gal vienoje ar kitoje srityje jis nusidėjo. Ši baimė nuolat žmogų persekioja tik tada, kai jis, kaip minėjome, pradeda eiti į kompromisus su savo sąžine, matuodamas kelią, iki kur jis dar gali eiti, išvengdamas sunkios nuodėmės, arba kai pradeda stengtis apgaudinėti Dievą, mėgindamas pasiekti kaip galima daugiau kūniškų malonumų ir sau įsikalbėdamas, kad jis nenori ižvesti Dievo. Tokiu būdu elgdamasis, žmogus apgauna ne Dievą, o pats save.

iš filmų pasaulio

Dalė Koklytė

WHERE THE BOYS ARE

Šiame filme metamas žvilgsnis į Amerikos studentiją. Velykų atostogų metu užplūstančią Fort Lauderdale kurortą Floridoje. Ši vieta kasmet sutraukia tūkstančius studentų iš visos Amerikos universitetų. Čia susirinkę, jie pamiršta ilgus žiemos semestrus, pamokas, knygas ir švenčia pavasario puotą. Karšta Floridos saulė smėlėtame pajūryje ir bent laikinis laisvės pajautimas viliote vilioja jaunas sielas. Iš tikrųjų, visa tai gali būti labai žavu ir naudinga, jeigu naudojama išmintingai ir su saiku. Tačiau toje pavasarinėje studentų „Mekoje“ susirenka visokio jaunimo, ir tame margumyne iškyla pergyvenimų bei tragedijų, paveikiančių ar net pakeičiančių ne vieno jaunuolio gyvenimą.

Filmo tikslas — publikai parodyti, kaip dalis studentijos praleidžia savo atostogas. Keturios draugės, išgirdusios apie smagius tokių atostogų nuotykius, pasileidžia į kelionę, į ten, „kur berniukai susirenka — where the boys are“. Jų visų atostogavimo tikslai skirtingi: viena nori ramiai pasimokyti ir prisivyti atsilikusiuose kursuose; kita, būdama labai aukšta, nori susitikti berniuką, „kurio kojos būtų didesnės už jos“; trečia siekia tik smagiai atostogas praleisti; o ketvirta ir pati gerai nežino, ko ji nori, jai viskas

nauja, smagu, nes ji dar tik pirmą kartą išvyko iš namų ilgesnei kelionei.

Joms atvažiavus, studentų kurorto gyvenimas jau buvo prasidėjęs. Policininkai įspėti visko tikėtis, bet stengtis būti kantriais ir atlaidžiais. Visi viešbučiai pilni, kambariuose prisigrūdę dvigubai daugiau studentų negu normaliai, nes maža vietų ir aukštos kainos. Bendras vaizdas: jaunimas, saulė, smėlis ir dangus.

Filme iškeltas tokio nerūpestingo studentiško atostogavimo moralinis klausimas, kontrastiškai pailustruotas dviejų mergaičių romantiško susižavėjimo išvaizdomis. Vienai tų mergaičių (Dolores Hart), atvažiavusiai su pasiryžimu mokytis, netikėtai nusišypsavo gražus, aukštas, tamsiais plaukais jaunuolis (George Hamilton), ir taip jos norai mokytis pasibaigia. Vietoj to, ji pradeda įspūdingas atostogas, išsivystančias į gilią draugystę. Didesnių pavojų ji išvengia, nes yra gabi, gudri ir pakankamai tvirtos valios mergaitė. Jos draugystė su studentu iš Brown universiteto pagrįsta rimtu vienas kito studijavimu. Atostogų pabaigoje juodu išsiskiria, pasiryžę vėl greitai susitikti, kad galėtų geriau vienas kitą pažinti.

Tuo tarpu antroji (Yvette Mimieux), vaidinanti naivią ir pirmą kartą iš namų ištrūkusią mergaitę, susiradusi sau draugą, lengvapėdiškai leidžia su juo laiką, atskirai nuo savo draugių. Ji išeina tai su

vienu, tai su kitu, tai į vieną, tai į kitą vietą, nieko nevengdama, nes viskas jai įdomu. Per vėlai ji pamato savo neprotingo žaidimo klaidingumą. Jos gyvenimas staiga pasisuka liūdna kryptimi. Tai tik vienu nerūpestingų atostogų vaisius! Čia negalima kaltinti aplinkos, nes tai yra tik neutralus laukas, kuriuo praeina žmogus. Ar jis praeis saugiai, ar suklups — priklauso tik nuo jo paties. Aplinka gali paveikti žmogų, bet negali pakeisti jo nusistatymų, jeigu jis juos turi.

Ir kitos dvi filme parodytos mergaitės neišvengia didesnių ar mažesnių bėdų, bet jos ne tiek išryškintos. Aukštoji mergaitė (Paula Prentiss) susiranda ieškotą berniuką (Jim Hutton). Nors jis ekscentriškai rengiasi ir atstovauja „beat generaciją“, vis dėlto yra savotiškai įdomus ir patrauklus.

Vargšei ketvirtajai (Connie Francis), atvykusiai ieškoti linksmų nuotykių, visiškai nesiseka. Visai nusiminusi, turi pasitenkinti pusiau aklu džiaz muzikantu (Frank Gorshin), kurs su kitais savo muzikos draugais pagyvena filmo turinį.

Filmas gražiai pastatytas, mirguliuoja savo spalvingumu ir judrumu. Tačiau pasitaiko lyg perdėtų ir nereikalingų tematikai scenų. Viena tokių scenų — tai kabareto šokėjos (Barbara Nichols) išivėlimas tarp studentų, o ypač jos vulgarus šokis vakare paplūdimy. Filmas visų žiūrovų gal nesužavės, bet daugelis suras jame jaunatviško džiaugsmo, kurs nėra visad rimtas, bet ne visada ir blogas.

MARRIAGE — GO — ROUND

Tai sofistiško pobūdžio komedija, norint pasijuokti iš Amerikos ir Švedijos moralinių pažiūrų susikirtimo. Jauna švedė (Julie Newman), išibrovusi į amerikiečio, antropologijos profesoriaus (James Mason) šeimą, grasina sugriauti tos šeimos laimingą vedybinį gyvenimą. Julie Newman puikiai atstovauja stambios, gražiai sudėtos šiaurietės tipą. Apie ją ir sukasi visas filmas. Pasiremddama švediškai „pažangiu“ galvojuimu apie vedybas ir išstu-

dijavusi eugeniką, ji svajoja apie visapusiškai gražaus ir protingo žmogaus sukūrimą. Ji, pagal visas genetikos taisykles išskaičiavus, nutaria, kad tam tikslui reikia surasti pakankamai išmintingą žmogų. Tokiu žmogumi ji pasirenka antropologijos profesorius. Ši radikali ir keista idėja profesoriui visiškai nepriimtina, o jo žmonai (Susan Hayward) atrodo net juokinga, tačiau tik laikinai, nes tuoj pamąčius švedės užsispyrimą, ji rimtai susirūpina.

Ši švedišku šaltumu pareikšta idėja atrodo visai nejuokinga, bet filme ji tarnauna tik norint iškelti skirtingų kultūrų ir pažiūrų nesutapimą. Yra žinoma, kad, keičiantis kultūroms ir filosofijoms, kai kurios pažiūros į moralinį bei vedybinį gyvenimą taip pat keitėsi. Filme parodytas beveik kraštutinis tokių pažiūrų skirtumas įvairiose šalyse mūsų laikais.

Kalbant apie Švedijos „pažangumą“, negalima sakyti, kad jų moralė būtų pažengusi pirmyn gera kryptimi. Tačiau ir Amerikoje dažnai matomas puritanizmas nėra moralinė pažanga, bet greičiau didelė moralinė kliūtis. Perdėjimas tiek į vieną, tiek į kitą pusę yra lygiai žalingas. Tad filme ir sugretinamas perdaug didelis Švedijos papročių laisvumas su sustingusiu Amerikos puritanizmu, atneštu iš Anglijos pirmųjų šio krašto okupantų.

Vien tai, kad profesorius, kurs tikrai yra stiprus savo moraliniuose nusistatymuose, gudriai švedės viliojamas, kartais truputiuką susvyruoja, jo žmonai jau yra pakankama priežastis jį apkaltinti neištikimybe ir pamesti. Didžiausios moralinės blogybės Amerikoje gal ir kyla dėl to, kad raidė čia užmuša dvasią ir smulkmenos nustelbia esmę.

Ši filminė komedija ne visiškai nusisekusi, nes pasirinkta tema yra perdaug aštri. Jeigu ji vietomis neužtenkamai padengta humoru, tai piauna kaip peilis. James Mason ne labai jaučiai jaučiasi savo vaidmenyje. Nors Susan Hayward vaidmuo yra dėkingesnis, bet ir jai trūksta komedijai reikalingo laisvumo bei lengvumo.

Pastatymas, nors ir gana grakštus, bet per daug ištęstas tokiame mažame minties ir veiksmo kiekiui. Filmas, žinoma, skirtas tik suaugusiems.

THE FACTS OF LIFE

Tai šeimyninė komedija su dviem žinomais juokdariais: Lucy Ball ir Bob Hope. Juodu, seni šeimos draugai, netikėtai atsiranda tokioje padėtyje, kad vienas kitą išimylė ir pradeda galvoti apie skyrybas nuo savo šeimų bei apie antrąsias vedybas. Pats įdomumas glūdi parinktuose momentuose, kurie juodu vienas su kitu suartina ir vėliau vėl perskiria. Visa tai įvyksta labai netikėtai ir nekaltai.

Juodu abu patenka į Acapulco miestą atostogoms, kur nei Lucy vyras, nei Bob žmona negalėjo atvažiuoti. Šioje romantiškoje atmosferoje judviejų abiejų šeimyninis gyvenimas atrodo paskendęs nuobodžioje rutinoje, tad ir pradeda jiems skverbtis neištikimybės mintis. Tačiau laiku tai supranta ir nusprendžia neskriausti savo mylimų šeimų.

Vaidyba tikrai puiki. Sunku išsivaizduoti šiam tikslui geresnius aktorius už Lucy Ball ir Bob Hope. Pasirinkta tematika, nors ir jautri, bet taip skoningai atlikta, kad nieko negalima prikišti. Vietomis pasitaikęs sarkazmas yra sveikas ir tinkamas. Filmas suaugusiems vertas pamatyti.

WACKIEST SHIP IN THE ARMY

Antrojo pasaulinio karo fone surinkti Amerikos laivyno vieno burinio laivo nuotyčiai. Laivo kapitonas (Jack Lemmon) labai nepatenkintas savo uždaviniu nugabenti laivą iš Australijos į užfrontę. Jų tikslas buvo išlaipinti žmogų vienoje saloje, iš kur jis galėtų stebėti Japonų laivyno judėjimą. Laivas pradeda kelionę su įgula, nieko nenusimanančia apie burinio laivo valdymą, išskyrus patį kapitoną ir jo padėjėją (Ricky Nelson). Po nuotykingos ir pilnos humoro kelionės laivas pasiekia savo tikslą, bet tampa priešų paskandintas. Įgula su kapitonu iš-

sigelbsti "šviesesniajam rytojui" negu iki šiol teko pergyventi. Už tai jiems yra duodamas modernus ir jūreivių vardo vertas laivas.

Filmas, nors ir gražiai pastatytas, neturi užtenkamai veiksmo nei turinio sudominti žiūrovą, bet vaikams jis gali būti įdomus.

Klausimai "L. L." Skaitytojams

Redakcija būtų labai dėkinga, jeigu skaitytojai bent trumpai atsakytų į čia perteikiamus klausimus. Be abejo. Jūs norite, kad "Laiškai Lietuviams" būtų vis įdomesni ir patrauklesni, ateityje tai gali priklausyti nuo Jūsų atsakymų į šiuos klausimus.

1. Ar "L. L." buvo pirmiau įdomesni, ar dabar? Dėl ko?
2. Ar pageidaujate daugiau gilesnių, moksliskesnių straipsnių, ar lengvesnių?
3. Ar kai kuriais klausimais, ypač šeimos ir jaunimo, praeityje buvo per daug intymiai ir atvirai rašoma, ar norėtumėte, kad šiais klausimais būtų rašoma dar intymiau ir atviriau?
4. Kokios rūšies ir kurių autorių straipsniai iki šiol labiausiai patiko? Kokie nepatiko?
5. Pageidaujate daugiau ar mažiau iliustracijų? Kokios rūšies?
6. Ar dabartinis viršelis jau nusibodo, ar jį palikti ir toliau?
7. Gal pageidautumėte, kad formatas būtų mažesnis, panašus pvz. į "Reader's Digest"?
8. Kokių kitų pageidavimų turėtumėte?

SKAITYKITE IR PLATINKITE “DRAUGĄ”

“Draugas” yra išaugęs į didžiausią laisvų lietuvių dienraštį pasaulyje. Jis turi sutraukęs arti tūkstančio bendradarbių, korespondentų, informatorių iš visų lietuvių kolonijų, esančių pasaulyje.

Jaunimui yra specialūs sporto, skautų, ateitininkų, studentų ir vyčių skyriai. Kas šeštadienis duodamas aštuonių puslapių kultūros priedas. Nors “Draugas” yra didžiausias lietuvių dienraštis, bet ir pigiausias. Jo kaina metams Čikagoje, Cicero ir užsienyje — \$13.00, o kitur JAV ir Kanadoje — \$11.00.

“Draugas” susipažinimui siuntinėjamas dvi savaites nemokamai. Jaunavedžiams taikomos ypatingos privilegijos.

“Draugo” adresas: 4545 W. 63rd St., Chicago 29, Ill.

ATSIUSTA PAMINĖTI

Dr. S. Aliūnas. TREJOS DEVYNERIOS. Humoristiniai eilėraščiai. Viršelis J. Kelečiaus. Spaudė “Draugo” spaustuvė. 64 psl., kaina \$1.00. Humoristine forma, kartais pasūdyta satyra ir sarkazmu, autorius gal objektyviau aprašo kai kuriuos mūsų visuomenės pasireiškimus negu laikraščių korespondentai. Ypač pašiepiamas mūsų ateivių materializmas ir naivus vaikymasis svetimų papročių.

Nuoširdžiai dėkojame visiems “Laiškų Lietuviams” rėmėjams:

25 dol. aukojo: Dr. A. Maciūnas (Chicago).

Po 10 dol. aukojo: O. Vaitkevičienė (Chicago), dr. V. P. Tumasonis (Palos Park), Dr. V. Pliplys (Rockford), O. Jankevičiūtė (New York), prel. L. Mendelis (Baltimore).

Po 7 dol. aukojo: Dr. I. Kuras (Chicago), A. Cesnakavičienė (Chicago), Dr. A. Lipskis (La Grange Pk.).

Po 5 dol. aukojo: Vosylienė (Chicago), P. A. Deltuva (Rockford), J. Jacinavičienė (Chicago).

Po 4 dol. aukojo: V. Bikulčius (Cicero), kun. J. Pragulbickas (Elizabeth), P. Narbutis (Chicago), M. Bajoraitienė (Cleveland).

Po 3 dol. aukojo: J. Tričys, P. Dirda, E. Talandis (visi Chicago), P. Norkūnas (Phila.).

Po 2 dol. aukojo: J. Jurkūnas, N. Grigaliūnienė, K. Vaitkus, G. Senkevičienė, J. Kačiškis, dr. M. Baktys, E. Šulskis, D. Orentaitė, J. Grigaitis, M. Cesas, J. Klimas, D. Kriaučiūnienė, V. O. Kuliešius, B. Konauka, J. Jagela, J. Turčinskas, B. Dičpini-gaitytė, A. Karaitis, J. Biliūnas, R. Jautokienė, B. Eringis, J. Bulotienė, V. Mažeika, M. Buda, A. Stumbraitė, S. Leipus, O. Vaičienė, J. Vilkas, J. Gasperas, A. Šiurnienė, M. Šveikauskas, D. Šulaitis, A. Dundulis, dr. A. Belickas, O. Ūselis, A. Venckus, M. Petraitytė, dr. M. Baktys, M. Kvedaras, K. Gasiūnas, J. Vailokaitienė, J. Vaineikis, Z. Petkus, P. Kaupas, A. Širmulis, K. J. Žalneriūnas, M. Momkus, J. Vaičiūnas, P. Norvilas, A. Viliušis, J. Lesevičius, dr. A. Dimanskis, A. Sadauskienė, dr. J. Starkus, J. Česna, A. Reivytiš, M. Palubinskienė, N. Šumskienė, O. Miniotas, P. Grigana-vičius, B. Beleškienė, B. Drangelis, L. Kairys, V. Blažaitis, V. Jautokaitė, E. Ju-cevičius, K. Fedaravičius, D. Misiulis, J. Turčinskas, A. Poškočimas, L. Stasiūnienė, E. Kubilius, J. Jurkūnas (visi Chicago).

"LAIŠKAI LIETUVIAMS" • 2345 WEST 56TH STREET • CHICAGO 36, ILLINOIS

